

PRVI HRVATSKI VOJNOSTRUČNI MAGAZIN

HRVATSKI VOJNUK

Broj 409 • 23. studenoga 2012. • Izla

BESPLATNI PRIMJERAK

EUR 2,10
CAD 3,00
AUD 3,30
USA 2,00
CHF 3,50
SLO EUR 1,80
SEK 17,00
NOK 17,00
DKK 15,50
GBP 1,30

10. OBLJETNICA ZZP-A

**USPJEŠNO
DESETLJEĆE
KONTINUIRANOG
RADA**

ISSN 1330-500X PRINTED IN CROATIA
9 771 133 015 000003

ŠKABRNJA

JUNACI IZ PRIČA
MOG DJETINJSTVA
BILI SU HRVATSKI
BRANITELJI

VUKOVAR

**KOLONA
SJEĆANJA**

TABOROVANJE DRGOVOLJNIH ROČNIKA

**NAJBOLJA PROVJERA
U TERENSKIM UVJETIMA**

SADRŽAJ

4 VUKOVAR, 18. STUDENOGLA

Kolona sjećanja na žrtvu Vukovara - grada simbola hrvatske slobode

6 SJEĆANJE NA ŽRTVE ŠKABRNJE

Junaci iz prica mog djetinjstva bili su hrvatski branitelji

8 REPORTAŽA

Zajedno u ratu - zajedno u miru

9 IZLOŽBA U GALERIJI "ZVONIMIR"

I u mom gradu Vukovar svijetli

10 HRVATSKA

Generali Gotovina i Markač zaslužili najviše braniteljsko odlikovanje

12 DESETA OBLJETNICA ZzP-a

Uspješno desetljeće kontinuiranog rada

14 POLIGON "RT KAMENJAK"

Vojna vježba ŠTIT 12

16 TABOROVANJE DRAGOVOLJNIH ROČNIKA

Najbolja provjera u terenskim uvjetima

18 VIJESTI IZ OSRH

Hrvatska prvi put na sjednici Upravljačkog odbora EDA-e

IMPRESSUM

Nakladnik:

**MINISTARSTVO OBRANE REPUBLIKE HRVATSKE
SAMOSTALNA SLUŽBA ZA ODNOSE S JAVNOŠĆU I IZDAVAŠTVО
ODJEL HRVATSKIH VOJNIH GLASILA I IZDAVAŠTVA**

Glavni urednik:

Zamjenica glavnog urednika:
Zamjenik glavnog urednika za internet:

Urednici i novinari:

Lektura / korektura:
Urednik fotografije:

Fotografi:
Grafička redakcija:

Marketing i financije:

Tiskar:

Adresa uredništva:

Naklada:

Željko Stipanović (zeljko.stipanovic@morph.hr)

Vesna Pintarić (vpintar@morph.hr)

Toma Vlašić (toma.vlasic@morph.hr)

Leida Parlov (leida.parlov@morph.hr),

Domagoj Vlahović (domagoj_vlahovic@yahoo.com),

Lada Puljizević (ladapuljizevic@yahoo.com)

Gordana Jelavić (gordana.jelavic@yahoo.com)

Tomislav Brandt

Josip Kopi, Davor Kirin

Zvonimir Frank (urednik), (zvonimir.frank@zg.htnet.hr), Ante Perković,

Damir Bebek, Predrag Belušić

Igor Vitanović, tel: 3786-348; fax: 3784-322

Tiskara Zelina d.d., Sv. I. Zelina, K. Krizmanić 1

Odjel hrvatskih vojnih glasila i izdavaštva, Ilica 256b,

10000 Zagreb, Republika Hrvatska

<http://www.hrvatski-vojnik.hr>, e-mail: hrvojnik@morph.hr

4000 primjeraka

Naslovnicu snimio Josip KOPI

U članstvu Europskog udruženja vojnih novinara (EMPA)
Rukopise, fotografije i ostali materijal ne vraćamo. Copyright HRVATSKI VOJNIK, 2012.
Novinarski prilozi objavljeni u Hrvatskom vojniku nisu službeni stav Ministarstva obrane RH.

23	MORH
Održana najveća NATO simulacijska vježba CMX12	36	NAPREDNE TEHNOLOGIJE
Elektromagnetski katapult (II. dio)
24	VOJNA INDUSTRija
Zajednički na svjetsko tržište	42	PODLISTAK
Nemirni europski sjever
26	NOVOSTI IZ VOJNE TEHNIKE
Indija pregovara oko kupnje američkih helikoptera	47	VEKSILOLOGIJA
Vikinga zastava s gavranom
28	VOJNE ORGANIZACIJE
Suvremeni vojnički činovi (I. dio)	48	MULTIMEDIJA
Touch monitor za 10 prstiju
32	VOJNA INDUSTRija
Južnokorejska obrambena industrija	50	DUHOVNOST
Isus ne daje satnicu, već smjer puta

UVODNIK

Oslobađajuća presuda hrvatskim generalima Anti Gotovini i Mladenu Markaču izazvala je oduševljenje u cijeloj Hrvatskoj, a posebno dojmljiv bio je doček na zagrebačkom središnjem trgu o čemu vam svjedočimo prilogom u broju koji je pred vama.

I ove smo se godine s najvećim pijetetom i poštovanjem prisjetili svih žrtava Vukovara i Škabrnje gdje se uz najviše državne dužnosnike u Koloni sjećanja okupio do sada najveći broj građana odajući poštovanje žrtvama. Posebno dojmljivo je svjedočanstvo mlade mještanke Škabrnje koja je s nepune dvije godine, tog 18. studenoga, ostala bez većine svoje obitelji – ubijeni su joj otac, oba djeda, baka i pradjed.

Zapovjedništvo za potporu obilježilo je desetu obljetnicu svog postojanja i bila je to prigoda zahvaliti svim njegovim pri-padnicima na svemu što svakodnevno čine za normalno funkcioniranje i izvršavanje zadaća OSRH u zemlji i izvan nje. Vojna vježba ŠTIT je vježba s najdužom tradicijom održavanja u hrvatskim Oružanim snagama a jedna od njegovih osnovnih zadaća jest provjeravanje i ocjenjivanje stupnja paljbe obučenosti i uvježbanosti pripadnika protuzračne obrane. Postignuti su vrhunski rezultati.

Taborovanje drugog ovogodišnjeg naraštaja dragovoljnijih ročnika koje smo posjetili tijekom njihova uvježbavanja imao je kvalitativni iskorak, a glavni razlog tomu jest čirjenica da je ovo prvo taborovanje na vojnom poligonu u Gašincima. Ročnici su prolazili niz raznih terenskih provjera kojima su obučavani temeljnim vojničkim vještinama...

U stručnom dijelu možete pročitati tekstove o obrambenoj industriji Južne Koreje, nastanku i razvoju vojničkih činova, te drugi nastavak teksta o naprednoj tehnologiji u kojem predstavljamo elektromagnetski katapult koji se upotrebljava na nosačima aviona.

 VUKOVAR, 18. STUDENOGA

KOLONA NA ŽRTVU VUKOVARA - HRVATSKE SLOBODE

Dan sjećanja na žrtvu Vukovara obilježen je 18. studenoga, nizom događanja čiji je početak bio pred vukovarskom bolnicom, a nastavio se Križnim putem – Kolonom sjećanja koja je nakon hodnje gradskim ulicama završila polaganjem vjenaca, cvijeća, paljenjem svijeća i misom na vukovarskom Memorijalnom groblju žrtava Domovinskog rata.

Kolone automobila i autobusa svih registarskih oznaka su još od svitanja milile na ulazima u grad, a vukovarska je Kolona sjećanja ove godine, kažu, bila dulja nego ikada do sada. Prema službenim izvorima, u njoj je bilo oko pedeset tisuća ljudi. Neslužbeno, mjerena korakom, pogledom i osjećajima – bila je beskrajna. Ni gledajući naprijed, prema njezinu početku, ni prema njezinu začelju, nije joj se mogao nazrijeti kraj. Crvene ruže, lampioni, zastave i tiki žamor upotpunili su tog osunčanog jutra sliku od horizonta

Predvodeći misu zadušnicu za sve pokojne i nestale na vukovarskom Memorijalnom groblju žrtava Domovinskog rata, apostolski nuncij u Republici Hrvatskoj, mons. Alessandro D'Errico, podsjetio je na stradanje Vukovara ali i pozvao na usmjeravanje pogleda prema budućnosti, na potrebu i važnost jačanja povjerenja među narodima te gradnju zajedničke budućnosti napretka i mira.

do horizonta, od ruba do ruba. Dio te slike bili su i povijeni, sijedi starci koji u koloni teško drže korak ali ne odustaju; i mladi ljudi s djecom u kolicima; i političari: sadašnji, bivši ili budući; i mnogo onih koji su iz ormara izvadili čuvane vojničke odore koje su prije 21 godinu nosili braneći Vukovar, Hrvatsku. Dio te slike je i general Mladen Markač koji se dva dana prije vratio u Hrvatsku oslobođen svih haških optužbi. Nakon niza godina, ovo mu je prvo nedjeljno jutro u kojem može slobodno odlučiti gdje će i s kime biti – i eto ga u Vukovaru, u Koloni sjećanja. Prilaze mu i grle ga i znani, i neznani, grli i on njih, pozdravlja ih, a

Lada PULJIZEVIĆ, snimio Tomislav BRANDT

Pred spomenikom na prepunom Memorijalnom groblju žrtava Domovinskog rata u Vukovaru poklonili su se i zajednički vjenac položili predsjednik RH Ivo Josipović, te izaslanstva Hrvatskog sabora i Vlade RH predvođena Josipom Lekom i Zoranom Milanovićem, zatim izaslanstvo OSRH i MORH-a predvođeno načelnikom Glavnog stožera general-pukovnikom Dragom Lovrićem, izaslanstva Ravnateljstva policije, 204. brigade, koordinacija udruga proisteklih iz Domovinskog rata grada Vukovara, predstavnici grada Vukovara i Vukovarsko-srijemske županije, a onda su zaredali vjenци brojnih hrvatskih gradova, svih hrvatskih županija, branitelja, suboraca, prijatelja

SJEĆANJA GRADA SIMBOLA

VUKOVARSKA JE KOLONA SJEĆANJA OVE GODINE BILA DULJA NEGO IKADA DO SADA. PREMA SLUŽBENIM IZVORIMA, U NJOJ JE BILO OKO PEDESET TISUĆA LJUDI. NESLUŽBENO, MJERENA KORAKOM, POGLEDOM I OSJEĆAJIMA – BILA JE BESKRAJNA, TIHA, DOSTOJANSTVENA, NO OVAJ PUT U SVOJ TOJ TUZI I SJEĆANJIMA IPAK RADOSNA I PONOSNA...

pune mu ruke crvenih ruža koje mu ljudi, i znani i neznani, u prolazu i uz osmijeh daruju.

Dogodilo se nekako da sam u dvorištu vukovarske bolnice, u masi ljudi koja je bila tolika da se više nije moglo prolaziti, zapela daleko od pozornice na kojoj su se smjenjivali govornici, i stala tik iza sitne, gotovo neprimjetne, u sivi kaput ogrnute žene.

Prepoznaš sam je. Doktorica Vesna Bosanac. Onako, stisnuta i gurana sa svih strana, tiha, nevisoka, stajala je sama i pokušavala je vidjeti što se na pozornici događa, slušala je govor-

nike, povremeno je zapljeskala – a ja sam gledala u nju, u pročelje vukovarske bolničke zgrade izdignuto pred nama, promatrala sam dvorište bolnice i nebo nad njim, i pokušavala sam zamisliti što doktorica Bosanac sada misli. Ona, koja je u tom dvorištu stajala i onda kada nikoga od nas nije bilo, koja je ondje bila i kada nije bilo pjesme ili pljeska, kada je sve bila samo tmina, ona čiji su glas i lik postali dio kolektivnog sjećanja na vrisak i patnju Vukovara.

Što ona sada osjeća?

A onda, odjednom, kroz masu se progurao momčić: ruke i noge su mu

duge i žgoljave, u onim je godinama kada se preko noći i brzo raste pa stasom djeluje odraslo, a lice mu još neobrijano i djetinje. I pogled mu je plah i dječji. Možda mu je petnaest. Pita doktoricu Bosanac smije li je fotografirati, ona mu se nasmiješi i blago klimne.

Dan poslije Vukovara 2012. Ono što sam željela, nisam uspjela pitati doktoricu Bosanac. Svejedno. Nekako znam kako će na fotografiji koju je napravio dječak ona iskriti toplinom, smirenosću i ponosom. A znam i da će on tu fotografiju dugo i svima pokazivati... ■

 SJEĆANJE NA ŽRTVE ŠKABRNJE

JUNACI IZ PRIČA MOG DJETINJSTVA BILI SU **HRVATSKI BRANITELJI**

"VOLIM HRVATSKIM BRANITELJIMA POKAZATI DA NIŠTA NIJE BILO UZALUDNO. DA DOMOLJUBLJE NE ZAVRŠAVA S NJIHOVOM GENERACIJOM, DA MI MLADI TO CIJENIMO. ŽELIM DA ZNAJU DA HRVATSKU PREDAJU U SIGURNE RUKE",

rječi su Katarine Pavičić, djevojke koja je u Škabrnji izgubila većinu svoje obitelji i autorice zbirke domoljubnih pjesama *Zajedno kroz sjećanja*

Tko ima pravo uzeti život drugome u njegovoj kući, na njegovu kućnom pragu? Tko je prolio crnu boju nesreće na moje djetinjstvo? I... je li tako moralno biti? A da nije bilo tako, ja bih danas imala tatu....., napisala je Katarina Pavičić iz Škabrnja u uvodu svoje zbirke domoljubnih pjesama *Zajedno kroz sjećanja*.

Prije 21 godinu 18. studenoga Katarina je imala nepune dvije godine. Toga joj je dana ubijen otac, oba djeda, baka i pradjed. Ona, sestra i majka

ostale su zarobljene, poslije u Pristegu razmijenjene. Tada su kaže Katarina, koja se voli uspoređivati sa Šegrtom Hlapićem, išli od nemila do nedraga. Rijeka, Njemačka, Austrija..., Zadar i napokon Škabrnja.

"Moje je djetinjstvo počele grubo. Ali to je moje djetinjstvo i ponosna sam na njega, kazala nam je Katarina s kojom smo razgovarali u Škabrnji na dan kad je cijela Hrvatska odavala počast žrtvama koje je to malo mjesto dalo u Domovinskom ratu.

Pisati pjesme počela je sa 17 godina. Spontano, ali ne slučajno. "Bilo je to u trenucima kad su osjećaji bola, razočarenja, samoće poprimili gotovo fizičku bol." Pjesme je vrlo brzo počela čitati na objetnicama vezanim uz Domovinski rat. Kad je vidjela da ih hrvatski branitelji prihvataju s oduševljenjem, njihove emocije, suze u očima odlučila se truditi i dalje. "Volim hrvatskim braniteljima pokazati da ništa nije bilo uzaludno. Da domoljublje ne završava s njihovom generacijom, da mi mladi to cijenimo. Želim da znaju da Hrvatsku predaju u sigurne ruke."

Teško je, priča Katarina i inače, a posebno na ovaj dan. Ipak sve ove godine na svoj način živi s ocem. "Mama nam je uvek pričala o njemu, Škabrnji, ratu, generalima... pogotovo o tati.

Žašto Zajedno kroz sjećanja?

Poezija koju pišem su sjećanja, zajednički osjećaji mene i moje obitelji a onda i sve djece poginulih branitelja. Kad čitam svoju poeziju pred drugom djecom poginulih branitelja, hrvatskim braniteljima preplave nas emocije, plačemo, osjeća se zajedništvo. Zato se zbirka zove **Zajedno kroz sjećanja**.

Inače sav prihod od prodaje knjige ide Zakladi za istinu o Domovinskom ratu za pomaganje djeci poginulih i nestalih hrvatskih branitelja

Leida PARLOV, snimio Josip KOPI

Vodila nas je na groblje i kad nam je bilo teško i kad smo bile sretne. Učila nas da baš svaku emociju podijelimo s tatom. Da mu ispričamo sve što je bilo u vrtiću, školi.. Da mu kažemo baš sve. Da ga ne zakopavamo u neku prošlost. Tako da nemam osjećaj da ga tu nije bilo i da ga ne poznam.“

SVE JE IMALO SMISLA

Ova joj je godišnjica stradanja Škabrnja posebniča od drugih. "Prije dva dana oslobođeni su naši generali tako da sam ovaj dan dočekala s mnogo manje gorčine. Tužna sam, ali i sretna. Jednog ču dana imati svoju obitelj, djecu i sad sam sigurna da će ih moći odgajati s vjerom da dobro uvijek pobjeđuje zlo, da je svaka žrtva imala smisla. I do sada sam bila ponosna ali sad sam još ponosnija, još zadovoljnija jer vidim da je sve imalo smisla." Domovinski rat voli ispričati kao priče svog djetinjstva. "I ja sam kao i ostala djeca imala potrebe za pričama za laku noć i mama mi ih je pričala. Ali to nisu bile klasične bajke. Junaci iz priča mog djetinjstva nisu bili prinčevi, nego hrvatski branitelji. Do prije dva dana nedostajalo je samo nešto u tim pričama - sretan završetak. Sad kad su generali oslobođeni, priče su dobile sretan završetak."

Uvijek će imati na umu da ja dijete poginulog hrvatskog branitelja, i to će ponosno govoriti, a prva asocijacija na Domovinski rat zauvijek će joj, kaže biti "Škabrnja, tata..." ■

NIKADA NEĆEMO ZABORAVITI ŠKABRNJU

Dostojanstveno, u zajedništvu, s dužnim pijetetom prema škabrnjskim braniteljima i civilima koji su poginuli u Domovinskom ratu 18. studenoga u Škabrnji je obilježena 21. godišnjica stradanja tog malog ravnokotarskog mjeseta koje je za slobodnu i neovisnu Hrvatsku prinijelo veliku žrtvu. Žrtvama Škabrnje uz njihove sumještane i ljude iz drugih krajeva Hrvatske došli su se pokloniti i ministar obrane Ante Kotromanović, izaslanik Predsjednika Republike i predsjednik Vlade, Dragica Zgrebec izaslanica predsjednika Sabora i drugi državni dužnosnici, predstavnici lokalnih vlasti. S komemorativnog skupa koji je održan na Trgu dr. Franje Tuđmana odasvana je poruka kako se žrtve Škabrnja, Vukovara, sve žrtve Domovinskog rata ne smiju nikad zaboraviti i da ih se uvijek treba sjećati, kako svaki narod ima pravo na slobodu, te da oni koji se brane ne mogu biti pokorenici. Paleći kuće i ubijajući ponosne Škabrnjane koji su branili svoje domove, svoju domovinu, neprijatelj je pokušao uništiti njihovu čežnju za slobodom. Neuspješno.

"Mi nikada nećemo zaboraviti Škabrnju. Ovdje u Škabrnji su se borili junaci. Hvala svima. Tu ste pokazali tko ste, što ste, koliko volite svoju obitelj, domovinu i kako se treba boriti za Hrvatsku", kazao je ministar obrane Kotromanović te dodao kako danas tugujemo, žalujemo, sjećamo se svih poginulih pripadnika Hrvatske vojske i civilnih žrtava Domovinskog rata. Istaknuvši kako je pravda dostižna, Kotromanović je podsjetio na erupciju sreće, ljubavi, zajedništva u petak kad su se hrvatski generali Ante Gotovina i Mladen Markač vratili u Hrvatsku. "Žrtve Domovinskog rata su nas zadužile i trebamo biti ponosni na njih uvijek, ne samo danas, jer dokle god ih se sjećamo oni će uvijek živjeti," kazao je Luka Škara načelnik općine Škabrnja, dok je Marko Miljanić prvi zapovjednik Samostalnog bataljuna Škabrnje istaknuo kako su Škabrnjanini poginuli na pragovima svojih ognjišta, da su dali sve za Hrvatsku a od nje nisu tražili ništa. Nakon komemorativnog skupa u tišini, puni po-

štovanja svi su se u koloni uputili na mjesno groblje gdje su brojna izaslanstva odala počast poginulima u Domovinskom ratu paljenjem svijeća i polaganjem vijenaca kod Centralnog križa i spomen-obilježja poginulima u Domovinskom ratu. U sklopu obilježavanja stradanja Škabrnje u crkvi Uznesenja Blažene Djevice Marije misu je služio zadarski nadbiskup mons. Želimir Puljić, a počast poginulima u Domovinskom ratu odana je i polaganjem zajedničkog vijenca na spomen-obilježju masovne grobnice.

Motociklistička karavana "Zajedno u ratu - zajedno u miru", 16. je studenoga posjetila vojarnu "Pukovnik Predrag Matanović" u Petrinji. "Ovim činom još jednom želimo spojiti Hrvatsku i obići spomen-obilježja iz Domovinskog rata. Ne dopuštamo da se zaborave oni koji su najzaslužniji za slobodu Lijepe Naše," istaknuli su motoristi

REPORTAŽA

Domagoj VLAHOVIĆ, snimio Tomislav BRANDT

ZAJEDNO U RATU ZAJEDNO U MIRU

Peta po redu motociklistička karavana "Zajedno u ratu - zajedno u miru", koja je 13. studenoga krenula od Prevlake prema Vukovaru, kako bi na Dan sjećanja odala počast žrtvama grada-heroja, 16. je studenoga posjetila vojarnu "Pukovnik Predrag Matanović" u Petrinji. Među stotinjak motorista, članova motoklubova iz svih krajeva Hrvatske, bilo je mnoštvo hrvatskih branitelja, ali i nekih aktivnih pripadnika OSRH. Sve ih je, uime domaćina, pozdravio zapovjednik vojarnе i bojne Tigrovi Gardijske motorizirane brigade bojnik Romeo Horvat. Tijekom kratkog obraćanja, Horvat je ukratko predstavio vojarnu i postrojbe koje u njoj djeluju, te im čestitao na njihovoj odlučnosti da krenu na dugačak put i 18. studenoga odaju počast Vukovaru. Uslijedio je posjet kapelici svetog Ilike proroka u kojoj je pripadnike karavane, koji su upalili svijeće za žrtve, primio vojni kapelan don Milenko Majić. Službeni

dio posjeta završio je taktičko-tehničkim zborom gdje su prikazani dijelovi opreme i naoružanja kojim raspolažu pripadnici brigade. Naravno, najveću pozornost privukla su borbeno-oklopna vozila Patria.

Uime organizatora, motokluba Korkyra Riders iz Korčule, za Hrvatski vojnik izjavu je dao motorist Đani Radovanović. "Ovim činom još jednom želimo spojiti Hrvatsku i obići spomen-obilježja iz Domovinskog rata. Ne dopuštamo da se zaborave oni koji su najzaslužniji za slobodu Lijepe Naše. Ovo je i lijepo druženje, uz nas nekadašnje branitelje ima i mlađih, za koje je bitno da im prenesemo uspomene o stvaranju neovisne Hrvatske i svemu što se događalo na ovim prostorima. U karavani se, ponekad, osjećamo kao nekada, kada smo išli na terene, vraćamo se u dane ponosa i slave. Hvala Tigrovima i Gromovima koji su nas dočekali, tu imamo mnoštvo prijatelja". ■

Svemirka MIOČIĆ, snimio Tomislav BRANDT

IZLOŽBA U GALERIJI "ZVONIMIR"

Uz fotografije Vukovara u razdoblju prije i poslije opsade, fotodokumentacije spomen-čina paljenja svijeća u Vukovarskoj ulici u Splitu i drugim hrvatskim gradovima, te tekstova potpore istaknutih kulturnih, znanstvenih i političkih djelatnika, kao i učenika splitskih škola, na izložbi je predstavljena i skulpturalna instalacija koja prikazuje lik djeteta-andela "Lumin" u čijoj je ruci trajno upaljena luč, a koji zajedno s gorućim svijećama predstavlja vizualni identitet projekta "I u mom gradu Vukovar svijetli"

I u mom gradu VUKOVAR SVIJETLI

U povodu Dana sjećanja i obilježavanja žrtve Vukovara 1991., u Galeriji MORH-a "Zvonimir" 16. studenoga otvorena je izložba spomen-projekta "I u mom gradu Vukovar svijetli", autorice dr.sc. Vini Rakić i kiparice Dijane Ive Sesartić. Spomen-projekt održava se diljem Hrvatske od 1999. idejom dr. Rakić i predstavlja omage patnji i stradanju Vukovaraca i njihovih branitelja.

Povjesničarka umjetnosti Sandra Stanačev Bajzek tom je prigodom rekla da se i ovom izložbom potvrđuje kako je hrvatska Guernica - priča o Vukovaru- univerzalna priča o patnji. Postav fotografija i instalacija o svjetlu živi su izričaj ljubavi i, kao i umjetnička mu sastavnica, odišu neprolaznim vrijednostima, ističe Bajzek. Uz fotografije Vukovara u razdoblju prije i poslije opsade, koje je ustupio Gradski muzej u Vukovaru, foto-dokumentacije spomen-čina paljenja svijeća u Vukovarskoj ulici u Splitu i drugim

hrvatskim gradovima, te tekstova potpore istaknutih kulturnih, znanstvenih i političkih djelatnika, kao i učenika splitskih škola, na izložbi je predstavljena i skulpturalna te fotografска instalacija kiparice Dijane Ive Sesartić. Skulptura prikazuje lik djeteta-andela "Lumin" u čijoj je ruci trajno upaljena luč, a koji zajedno s gorućim svijećama predstavlja vizualni identitet projekta "I u mom gradu Vukovar svijetli". Ta skulptura u sebi nosi trag vremena,

Izložba se može razgledati do 23. studenoga 2012. u radno vrijeme Galerije "Zvonimir" od ponedjeljka do petka od 10,00 do 18,00 sati, uz slobodan ulaz

tradiciju, ali i težnju za uzvišenošću poruke koju svojim poetičkim stanjima jasno dodiruje", ocijenila je Stanačev Bajzek.

Autorica i idejna nositeljica projekta dr. Vini Rakić, podsjetila je na njegovo stvaranje i naglasila da prisjećajući se Vukovara 1991., s nama su i Škabrnja, Dubrovnik, Gospić, Zadar, Županija, Aljmaš i Erdut... te sva ona ostala mjestra gdje se u boli stvarala hrvatska sloboda. Zahvalivši svim pojedincima i institucijama na potpori, posebice Ministarstvu obrane, iskazala je nadu da će ovaj Projekt svjetlosti i nade potaknuti građane Hrvatske na zajedništvo i ideale jer "podržavati svjetlo svete uspomene na hrvatski holokaust, naša je dužnost". Njezino uvjerenje dijeli i autorica skulpture Sesartić koja je istaknula da nikakav mrak neće prekriti sjećanja na Vukovar.

Danijel Rehak, predsjednik Hrvatskog društva logoraša srpskih koncentracijskih logora (HDL SKL) rekao je, pak, kako je teško sakriti emocije u ovaj dan kada se istodobno prepleću tuga, sreća i ponos, na dan koji koinkidira s oslobođajućom presudom u Haagu hrvatskim generalima. Uime svih branitelja, posebice "logoraša" poručio je da Hrvatska nakon Vukovara 1991. slavi drugu pobjedu, a ovo svjetlo haške presude, svjetlo je istine i pravde. ■

HRVATSKA**RED DOMOVINSKE ČASTI BLAGO ZADRO -
NAJVIŠE ODLIKOVANJE ZA HRVATSKE BRANITELJE**

Nacrt prijedloga zakona o dopunama Zakona o odlikovanjima i priznanjima Republike Hrvatske, koji je izradilo Ministarstvo branitelja RH, predviđa ustanovljavanje odlikovanja Red domovinske časti Blago Zadro koje bi, po važnosnom slijedu, bilo najviše odlikovanje koje se dodjeljuje hrvatskim braniteljima, sudionicima Domovinskog rata, odabranim pojedincima koji su se tijekom Domovinskog rata istaknuli junaštvom, hrabrošću, predvođenjem i žrtvom, koji su stekli ugled suboraca, često bez isticanja u javnosti.

Odlikovanje bi se dodjeljivalo pojedincima, hrvatskim i stranim državljanima, hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata, pripadnicima borbenih postrojbi i to za primjereni i časno ponašanje kojim su stvarali ugled hrvatskih branitelja te bili primjer drugima tijekom Domovinskog rata a i nakon njega, za iskazano junaštvo i hrabrost u situacijama životne opasnosti, koje nadilazi njihovu dužnost, za te za djela kojima su spšeni životi suboraca ili civilnih osoba, za podhesenu žrtvu u obrani suvereniteta i teritorijalnog integriteta Republike Hrvatske.

Zakonom je predviđeno obvezno pribavljanje mišljenja o prijedlogu za dodjelu odlikovanja od vojnih stručnjaka i povjesničara te ministarstva obrane ili Ministarstva unutarnjih poslova, ovisno o tome kojem je ministarstvo pripadala predložena osoba.

Dodjeljivalo bi se na prijedlog Povjerenstva za dodjelu odlikovanja i priznanja Republike Hrvatske koje bi kao stručno tijelo Ministarstva branitelja provodilo postupak prikupljanja, obrade i pripreme poticaja za dodjelu odlikovanja te davalо mišljenja.

GENERALI ZASLUŽILI NAJVIŠE

Oslobađajuća presuda Haškog suda opravdala je časnu prošlost naših generala i njihovo sudjelovanje u Domovinskom ratu. Njihov doprinos i žrtva koju su podnijeli zaslužuje najviše odlikovanje koje se dodjeljuje hrvatskim braniteljima i to odlikovanje - Reda domovinske časti Blago Zadro. "Kada smo se odlučili za uvođenje Reda domovinske časti Blago Zadro i kada smo odredili kriterije po kojima će se ovo odlikovanje dodjeljivati, za nas su generali Gotovina i Markač, uz još nekoliko drugih imena, bili jedni od prvih kandidata. Sada, kada je njihova nevinost konačno dokazana i pred sudom, uistinu nema nikakvih zapreka da oni budu odlikovani", ističe ministar branitelja Predrag Matić

Sa strepnjom i nadom, u tišini prateći svaku izrečenu riječ Žalbenog vijeća Haškog suda, čekali smo konačnu objavu presude hrvatskim generalima Anti Gotovini i Mladenu Markaču. Mnogo je toga ovisilo o toj presudi. I upravo zato taj 16. studenoga pamtit ćemo na poseban način. Naši su generali oslobođeni svake krivnje. I ona prijeteća sjena što su je neki uporno pokušavali nametnuti rasplinula se, nestala. Naš Domovinski rat je pravedan, obrambeni, oslobodilački. Pobjedili su svi oni koji su tvrdili da je vojno-redarstvena operacija Oluja briljantna vojna pobjeda, izvedena na

vojnički i častan način. Baš kao što je vojnički častan bio i ratni put naših generala koji su ga morali opravdavati i pred Haškim sudom za ratne zločine koji protiv njih podiže optužnicu. Uoči prvostupanske presude suda i sam Gotovina se dotaknuo svoje časnicičke karijere istaknuvši: "Tijekom čitave svoje vojne karijere nastojao sam se ponašati dostojanstveno i časno i uvek sam činio najbolje što sam mogao kao vojnik i kao časnik da zaštitim civile. Kao časnik ponosan sam na način na koji je provedena operacija Oluja. Ponosan sam ne samo zato što smo pobijedili, nego zato što je šte-

ta prema civilima i njihovoj imovini bila minimalna. Kao čovjek, dakako, duboko žalim zbog svih onih koji su izgubili živote ili su ostali bez domova nakon završetka operacije Oluja. Ne mogu, međutim, odgovarati za ono što su drugi mogli učiniti ili su propustili učiniti dok sam se borio i vodio operacije. Tijekom cijelog rata, povjeravani mi su teški zadaci i velika odgovornost. I danas sam uvjeren da sam obavio svoje zadaće najbolje što sam mogao..."

No Prvostupansko vijeće Haškog suda osudilo je Gotovinu na 24 godine zatvora za zločine počinjene tijekom

Željko STIPANOVIĆ, Vesna PINTARIĆ, snimio Davor KIRIN

MLADEN MARKAČ 90-ih je suosnivač policijske postrojbe za posebne namjene koja je ubrzo prerasla u Antiterorističku jedinicu Lučko, a čijim je zapovjednikom postao 1991. godine. Godinu poslije promaknut je u general-bojnika (u pričuvu), a 1994. imenovan je pomoćnikom ministra unutarnjih poslova, čime je ujedno postao zapovjednikom Specijalne policije MUP-a. Upravo je na toj poziciji sudjelovao u vojno-redarstvenoj operaciji Oluja, iz koje je izšao s činom general-pukovnika. Jedna od njegovih najzahtjevnijih zadaća bilo je čuvanje položaja na Velebitu, odakle su se pripadnici specijalne policije tijekom operacije Oluja spustili u Gračac do granice s BiH. General Markač zapovijedao je pripadnicima specijalne policije koji su sudjelovali i u vojno-redarstvenoj operaciji Bljesak u svibnju 1995., kada je oslobođena zapadna Slavonija.

GOTOVINA I MARKAČ

BRANITELJSKO ODLIKOVANJE

i nakon Oluje, a generala Mladena Markača na 18. Godinu dana poslije Žalbeno vijeće tog istog suda osporava sve bitne dijelove prvostupanske pre-sude i donosi presudu: Generali Ante Gotovina i Mladen Markač nisu krivlji! Oslobađajuća presuda opravdala je časnu prošlost naših generala i njihovo sudjelovanje u Domovinskom ratu. Njihov doprinos i žrtva koju su podnijeli zasljužuje prema riječima ministra branitelja Predraga Matića najviše odlikovanje koje se dodjeljuje hrvatskim braniteljima i sudsionicima Domovinskog rata - Odlikovanje Reda domovinske časti Blago Zadro.

"Kada smo se odlučili za uvođenja Reda domovinske časti Blago Zadro i kada smo odredili kriterije po kojima će se ovo odlikovanje dodjeljivati, za nas su generali Gotovina i Markač, uz još nekoliko drugih imena, bili jedni od prvih kandidata. Sada, kada je njihova nevinost konačno dokazana i pred sudom, uistinu nema nikakvih zapreka da oni budu odlikovani", istaknuo je ministar Matić, dodavši kako

je konačna odluka ipak u domeni mjerodavnih povjerenstava.

Kako god bilo, njihova uloga, doprinos, zasluge i podnesena žrtva neprijeporni su i pravno potvrđeni kao časni i profesionalni.

Sloboda hrvatskim generalima donesena je u samo predvečerje tužnog sjećanja na žrtve Vukovara i Škabrnje. Svaka žrtva koju je za slobodu podnio hrvatski narod teška je i bolna. Praznina će uvijek ostati golema. Ali, sada kao da je dobila dodatni, potpuniji, dublji smisao. Sloboda za koju su dali svoje živote zasjala je trajnim svjetлом.

Zato zahvaljujemo hrvatskim generalima koji su svojim časnim i dostojanstvenim držanjem, tijekom svih ovih godina haškog uzništva branili i obranili ugled hrvatskog naroda i domovine, čast hrvatskog vojnika i policajca. I bez gorčine i s vjerom poručili: Rat pripada povijesti. Oslobođili smo časno našu domovinu. Budućnost je pred nama i u našim rukama. ■

ANTE GOTOVINA pridružio se kao mladić Legiji stranaca i dugi niz godina provodi diljem svijeta. U Hrvatsku se vraća 1991. i odmah priključuje 1. gardijskoj brigadi Tigrovi gdje je bio zadužen za obuku novih gardista. Ratni put počinje na bojištu zapadne Slavonije te je odmah postao jedan od istaknutijih pripadnika Hrvatske vojske, a nakon ranjavanja i oporavka preuzima zapovjedništvo nad 6. operativnom zonom Split. U siječnju 1993. godine kreće u akciju Maslenica u kojoj je bio jedan od glavnih zapovjednika. Nakon tога u operaciji Zima '94.-'95. Gotovina ponovno preuzima zapovjedništvo nad snagama Zbornog područja Split te napreduje do zaleda Knina i dobiva čin general-pukovnika. Ubrzo počinje operacija Oluja u kojoj Gotovina zapovjeda sektorom Jug. Zbog zapažene uloge u ratu i doprinosa u pobedi Hrvatske vojske imenovan je glavnim inspektorom obrane. Za svoje zasluge u ratu primio je brojna odlikovanja među kojima i Red kneza Domagoja s ogrlicom, Red bana Jelačića, Red hrvatskog trolista, Red hrvatskog križa, Red Nikole Šubića Zrinskog, Red Ante Starčevića i Spomenicu domovinske zahvalnosti.

 DESETA OBLJETNICA ZzP-a

"Vjerujem da ćete u buduće, kao i do sada, nastaviti jednako uspješno i predano obavljati svoje zadaće", rekao je u svom obraćanju izaslanik Predsjednika RH, Zlatko Gareljić, a zapovjednik ZzP-a general-bojnik Mate Ostović istaknuo: "Nedavno završen integracijski proces u sustav NATO saveza govori da su Oružane snage, a time i Zapovjedništvo za potporu, u potpunosti dostigle zadane sposobnosti djelovanja u međunarodnom okruženju te u potpunosti implementirale NATO logističku doktrinu, politike, procedure i postupke u svoju strukturu i djelovanje"

USPJEŠNO KONTINUIRANOG

Svečanom akademijom u Domu HV "Zvonimir" 16. je studenoga obilježena deseta obljetnica ustrojavanja i djelovanja Zapovjedništva za potporu (ZzP). Svečanosti su nazočili Zlatko Gareljić, izaslanik predsjednika RH Ive Josipovića, načelnik GS OSRH general-pukovnik Drago Lovrić ujedno i izaslanik ministra obrane RH, te bivši i sadašnji pripadnici ZzP-a i Oružanih snaga RH, brojni gosti, uzvanici i vojni dužnosnici. "Izuzetno mi je zadovoljstvo biti da-

Čestitke je uime Predsjednika RH pripadnicima ZzP-a uputio Zlatko Gareljić, a general-pukovnik Drago Lovrić uime svih pripadnika OSRH zahvalio je djelatnicima ZzP-a na svemu što svakodnevno čine za normalno funkcioniranje i izvršavanje svih zadaća u zemlji i međunarodnim operacijama

nas ovdje, na obilježavanju obljetnice ZzP-a i vjerujem da ćete u buduće, kao i do sada, nastaviti jednako uspješno i predano obavljati svoje zadaće", rekao je u svom obraćanju Zlatko Gareljić, dok je general-pukovnik Drago Lovrić uime svih pripadnika OSRH zahvalio ZzP-u na svemu što svakodnevno čine za normalno funkcioniranje i izvršavanje svih zadaća u zemlji i međunarodnim operacijama. General Lovrić tom je prilikom podsjetio kako će se i u vremenu koje slijedi,

ulaskom u Europsku uniju, Republika Hrvatska i njezine Oružane snage, sve jače uključivati u projekte usmjerene izgradnji zajedničkih sposobnosti koje stavljuju logistički sustav pred nove izazove. "Danas je velik dan, i to ne samo zbog obljetnice ZzP-a, nego i zato što su današnjim danom generali Gotovina i Markač oslobođeni svih optužbi pred sudom u Haagu", rekao je na kraju svog obraćanja i izazvao dugotrajan, glasan pljesak prepune dvorane Doma HV "Zvonimir". Obraćajući se nazočnima, zapovjednik ZzP-a general-bojnik Mate Ostović podsjetio je na brojne zadaće i zahtjevne ciljeve koje je ovo Zapovjedništvo tijekom proteklog desetljeća uspješno i kontinuirano ispunjavao. "Nedavno završen integracijski proces u sustav NATO saveza govori da su Oružane snage, a time i Zapovjedništvo za potporu, u potpunosti dostigle zadane sposobnosti djelovanja u međunarodnom okruženju te u potpunosti implementirale NATO logističku doktrinu, politike, procedure i postupke u svoju strukturu i djelovanje", naglasio je general Ostović zahvaljujući svima koji su tijekom proteklog desetljeća podrža-

Lada PULJIZEVIĆ, snimio Davor KIRIN

DESETLJEĆE RADA

Tijekom akademije najboljim pripadnicima ZzP-a uručene su pohvale i nagrade ministra obrane, načelnika GS OSRH i Predsjednika RH

vali, pratili, savjetovali, vodili i svojim radom pomogli da Zapovjedništvo za potporu postane ono što je danas. Tijekom akademije najboljim pripadnicima ZzP-a uručene su pohvale i nagrade ministra obrane, načelnika GS OSRH i Predsjednika RH, a u programu su sudjelovali i Klapa HRM-a "Sveti Juraj", Simfoniski puhački orkestar i Orkestar HRM-a. Održana je također projekcija filma o ZzP-u, a načelniku GS-a Dragi Lovriću uručena je u povodu obljetnice posebno

tiskana knjiga o ZzP-u. Film i knjiga napravljeni su uz pomoć Odjela HVGI SSOJI, dok su gosti nakon svečane akademije u atriju Doma HV-a mogli razgledati izložbu fotografija HVGI-a i ZzP-a, te vojnih odlikovanja, medalja i priznanja RH. ■

General Ostović zahvalio je svima koji su tijekom proteklog desetljeća podržavali, pratili, savjetovali, vodili i svojim radom pomogli da Zapovjedništvo za potporu postane ono što je danas

Zapovjedništvo za potporu (ZzP) je najznačajniji dio logističkog sustava OSRH i nositelj je provedbe njegove logističke, sanitetske i dijela personalne potpore. Njegova je zadaća operacionalizacija i koordiniranje logističke i zdravstvene potpore u cijelovitom spektru operacija, kako u zemlji tako i u inozemstvu gdje se pripadnici OSRH nalaze. Tijekom desetogodišnjeg postojanja, rada i rasta, ispunjavanja složenih ciljeva i neprestanog usavršavanja, ZzP je danas sustav u kojem radi velik broj djelatnika različitih specijalnosti, smjerova i razine obrazovanja, ali i sustav sa širokim rasponom različitih zadaća koje redovito ispunjava stvarajući tako uvjete drugim dijelovima OSRH za neometano funkcioniranje. O njegovoj važnosti i nezamjenjivosti govoriti podatak kako danas nema gotovo nijedne zadaće naših OS u zemlji i izvan nje, u koju ZzP nije uključen, niti vježbe koju provode druge grane OS, prije svega HKoV, a da ZzP nije odgovoran za organizaciju druge linije logističke potpore.

POLIGON "RT KAMENJAK"

ŠTIT je vježba s najdužom tradicijom održavanja u hrvatskim Oružanim snagama: održana je osamnaestu godinu za redom, a budući da je u početku održavana dva puta godišnje ove je godine ŠTIT održan

25. put. Jedna od osnovnih zadaća ove intergranske vježbe jest provjeravanje i ocjenjivanje stupnja paljbene obučenosti i uvježbanosti priпадnika Protuzračne obrane HKoV-a, a visoke ocjene koje su strijelci tijekom ovogodišnje vježbe dobili potvrđuju njihovu izuzetnu obučenost i spremnost...

VOJNA VJEŽBA

PUKOVNIK DRAGOMIR GOVIĆ

ZAMJENIK DIREKTORA VOJNE VJEŽBE ŠTIT 12

Pripreme za ovu vježbu provode se tijekom cijele godine, a sama završnica vježbe je kruna kontinuiranih priprema i ozbiljnog rada. Tijekom pet posljednjih dana na rtu Kamenjak i održavanja ŠTITA 12, provedeno je gađanje kojim smo bili iznimno zadovoljni: sve je proteklo u najboljem redu a bilo je i dosta direktnih pogodaka. U ovoj su vježbi sudjelovale sve grane OSRH, a prvi je put ove godine sudjelovao i MUP koji je osiguravao akvatorij.

Lada PULJIZEVIĆ, snimio Tomislav BRANDT

Na vojnom poligonu "Rt Kamenjak" pokraj Pule 9. je studenoga održano bojno gađanje ciљeva u zračnom prostoru s lakin prijenosnim rakitetim sustavima "Strijela 2M" te "Igla", čime je završila ovogodišnja vojna vježba ŠTIT 2012. Riječ je o vježbi koja ima najdužu tradiciju održavanja u hrvatskim Oružanim snagama: održana je osamnaest godinu za redom, a budući da je u početku održavana dva puta godišnje ove je godine ŠTIT održan 25. put.

Jedna od osnovnih zadaća ove intergranske vježbe Oružanih snaga RH jest provjeravanje i ocjenjivanje stupnja paljbe obučenosti i uvježbanosti pripadnika Protuzračne obrane HKoV-a, a visoke ocjene koje su strijelci tijekom ovogodišnje vježbe dobili potvrđuju njihovu izuzetnu obučenost i spremnost. U provedbi vježbe sudjelovalo je 455 pripadni-

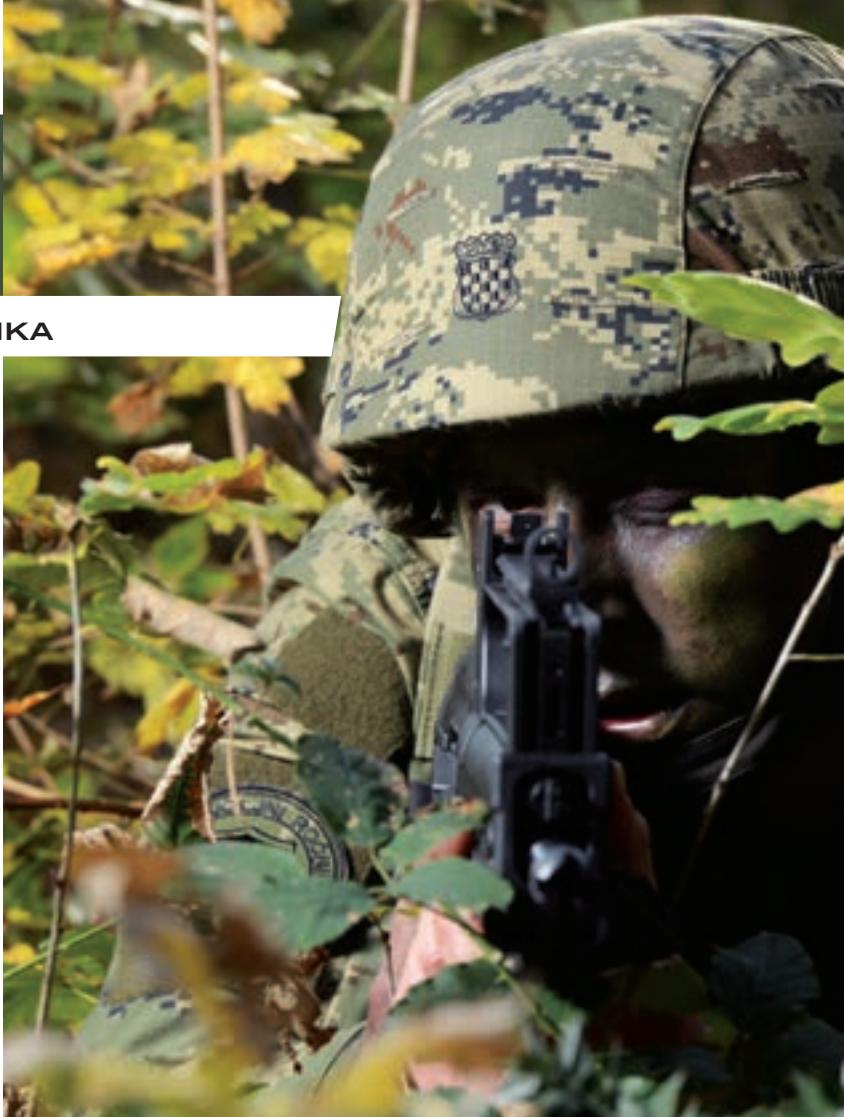
ka Pukovnije PZO, bojne PZO (gombr) te bojne PZO (gmtbr), ZzP-a, HRZ-a i PZO-a, HRM-a, Pukovnije veze, NBKO, Vojne policije, Logističke pukovnije te Inženjerijske pukovnije. Direktor vježbe bio je brigadir Blaž Beretin, a njegov zamjenik pukovnik Dragomir Gović. Prema procjeni ocjenjivača, pokazana je iznimna uvježbanost i odlična razina poštivanja svih procedura, istaknuo je brigadir Beretin dodavši kako je ŠTIT vježba koja se ove godine održala po 25. put, i to je najduže održavana vježba u OSRH koja je već postala tradicija postrojbi PZO-a. Od sljedeće godine vježba će se, umjesto krajem godine, održavati u proljeće, početkom travnja, i tada će organizacija biti olakšana zbog povoljnijih vremenskih prilika. "Kao direktor vježbe iznimno sam zadovoljan izvedbom i rezultatima gađanja koji su ocijenjeni najboljim mogućim ocjenama a zadovoljan sam i postrojbama, njihovom spremnošću za ispunjavanje borbenih zadaća i visokom razinom uvježbanosti koje su pokazale. Bojno gađanje pripadnika PZO-a ocijenjeno je ocjenama "odličan", no ostalo je prostora za unapređenje rada cjelokupnog sustava PZO-a, taktičkih elemenata, organizaciju PZO-a kroz vođenje, logistiku, operativna središta itd. Upravo zbog toga će se vježba ŠTIT sljedeće godine temeljiti na modificiranom scenaru vježbe uz dodatne elemente kao što su taktičke radnje i postupci postrojbi.... U tom će smislu ŠTIT 13 biti bogatiji za nove sadržaje i još kvalitetniji." ■

BRIGADIR BLAŽ BERETIN, DIREKTOR VOJNE VJEŽBE ŠTIT 2012

Većina hrvatske javnosti zna da je područje rta Kamenjak, na kojem se održava vježba ŠTIT, zaštićeno područje. To nas obvezuje na poštivanje zakonskih odredbi i procedura zaštite prirode u provođenju vojnih vježbi. Ponosan sam na to što smo tijekom nekoliko posljednjih godina postigli visoku razinu suradnje s lokalnom civilnom zajednicom i na ovom prostoru se nalazimo na obostrano zadovoljstvo i korist. Hrvatska vojska poštova sva pravila u zaštiti ovog područja, imamo svoje elaborate, pripremamo ljude za njih te dodatno na ovom prostoru pomažemo i inženjerijski. Posljedica takvog angažmana Hrvatske vojske jest da su civilne strukture ovog područja iznimno zadovoljne međusobnom suradnjom i izražavaju želju da ovdje budemo još češće.

ŠTIT 12

NAJBOLJA U TERENSKIM UVJETIMA

Deveti naraštaj dragovoljnih ročnika na Gašincima je od 4. do 10. studenoga boravio na taborovanju. No, prvi dočasnik Središta za temeljnu obuku (STO) ZOD-a časnicički namjesnik Josip Čičak aktivnost je radje nazvao "povjerenjem sposobnosti u praktičnim radnjama". I zaista: ročnici, (njih 287, od kojih 28 žena), su prolazili niz raznih terenskih provjera kojima su obučavani temeljnim vojničkim vještinama. Provjere su, naprimjer, uključivale obrambene i napadne radnje, kretanja po opasnom području, uporabu osobnog naoružanja, pružanje prve pomoći... Ročnici su bili podijeljeni u tri satnije. Svaka je satnija, podijeljena u nekoliko skupina, prolazila klasičnu obučnu traku. Riječ je bila o trakama

različitih po vrsti ili rasporedu radnih točaka, nazvanim "Tigar", "Poskok" i "Kuna". Satnije su se njima kretale dvaput. Zanimljivo je što su, zbog kontinuiteta i neometanja postupaka, instruktori iznosili primjedbe i ispravke tek nakon što bi pojedinac prošao radnu točku. Taborovanje naraštaja dragovoljnih ročnika, drugog ovogodišnjeg, po našim je dojmovima donijelo velik kvalitativni iskorak. Glavni razlog tomu jest činjenica da je ovo prvo taborovanje u Gašincima, a ne u vojarni u Požegi. Najpoznatiji poligon OSRH u Slavoniji sigurno, veličinom i infrastrukturom, više odgovara obuci ročnika čiji broj nije bio zanemariv, gotovo da je odgovarao brojnosti jedne pješačke bojne.

Domagoj VLAHOVIĆ, snimio Josip KOPI

ZAJEDNIČKA ŽELJA: POSTATI VOJNIK OSRH

Obišli smo ročnike na nekoliko radnih točaka. Atmosfera je odisala ozbiljnošću. Ročnici su svjesni da je ono što će pokazati na terenu ključno za ostvarenje njihove zajedničke želje: postati vojnik OSRH. S druge strane, njihovi instruktori, redom iskusni dočasnici i časnici, pomno paze da njihovo ponašanje bude kakvo i treba biti: vojničko.

Kristijan Mihanović (23, Split) zadovoljan je obukom i smještajem. Sve smatra jednim velikim iskustvom koje bi preporučio svim mlađim ljudima. "Drago mi je što sam ga doživio i tako će bude uvijek, bez obzira postao vojnik ili ne".

Robert Pavlić (25, Nova Gradiška) taborovanje uopće nije naporno, jer je priprema u Požegi bila izvrsna. "Sve smo spremniji i sve ide svojim tijekom. No, kako se bliži kraj, žao mi je što se rastajem sa svojim timom i instruktorima", napominje Robert.

Anamariji Maršić (19, Imotski) je terenska obuka lakša nego boravak u učionici. "Ovdje mi ništa nije problem, sve je zanimljivije. Obuka ispunjava moja očekivanja, a ona su prilično visoka. Samo bih željela da dulje traje."

Hrvoje Volarević (22, Metković) pohvalio je instruktore koji su "otvoreni za sva pitanja". Inače, motivaciju za služenje vojske năšao je u povijesti svoje obitelji. "Svi imaju iskustva iz Domovinskog rata, otac mi je bio časnik, a ujak je, nažalost, poginuo. Poziv u vojsku sam, jednostavno, osjećao."

PROVJERA

TABOROVANJE DRUGOG OVOGORIŠNJEGL NARAŠTAJA DRAGOVOLJNIH ROČNIKA IMALO JE KVALITATIVNI ISKORAK, A GLAVNI RAZLOG TOMU JEST ČINJENICA DA JE OVO PRVO TABOROVANJE NA VOJNOM POLIGONU U GAŠINCIMA. ROČNICI SU PROLAZILI NIZ RAZNIH TERENSKIH PROVJERA KOJIMA SU OBUČAVANI TEMELJNIM VOJNIČKIM VJEŠTINAMA...

Nadalje, poligon daje i mogućnost djelatnicima STO-a, na čelu sa zapovjednikom, pukovnikom Nikom Jurijem, da iskoriste svoje organizacijske i obučne sposobnosti. Ozbiljnost kojom su pristupili poslu je impresionirala: u Gašincima su, posebno za taborovanje, ustrojili pravo Taktičko operativno središte (TOS). Iz njega je obuka dirigirana, te su se slijevali svi mogući podaci o stanju na terenu. Provedba obuke praćena je detaljno, svaka je primjedba zapisivana, jer u STO-u ističu da svaki ciklus mora biti još bolji. "Svi mi, i časnici i dočasnici, vođeni iskustvima iz domaćih i stranih misija, pokušavamo unijeti poboljšanja u obuku, te usvajati

konstantne promjene u doktrini. To vrijedi za sve razine obuke, uključujući i aktualnu obuku dragovoljnih ročnika", ističe Čišćak. Prvi dočasnik STO-a napominje i da su glavni preduvjeti za uspješno taborovanje (tj. provjeru sposobnosti) odgovarajuće planiranje, priprema terena, kao i zapovjedna izvriđanja. "U posljednja smo dva mjeseca napravili značajan pomak", zaključuje Čišćak, koji je izrazio i zadovoljstvo aktualnim naraštajem ročnika. "Na terenu se najbolje vidi njihova želja da nauče što više, a rođeni se vojnik vidi već po stavu, držanju, nošenju odore, ophođenju... Ovdje takvih ima velik broj." ■

Saša Lončar (23) iz Šibenika proglašen je najboljim ročnikom naraštaja

VIJESTI IZ OSRH

Konferencija načelnika GS OS zemalja srednje Europe

Načelnik Glavnog stožera OSRH general-pukovnik Drago Lovrić sudjelovao je na 2. konferenciji načelnika glavnih stožera oružanih snaga zemalja srednje Europe koja se 7. i 8. studenoga održavala u Krakowu, Republika Poljska. Suorganizatori konferencije su zapovjednik američkog Zapovjedništva za Europu (EUCOM) ujedno i zapovjednik Savezničkog zapovjedništva za operacije (SHAPE) admirala James Stavridis i načelnik GS OS Republike Poljske general Mieczysław Cieniuch. Na konferenciji su uz predstavnike EUCOM-a, Poljske i Hrvatske, sudjelovala i izaslanstva Češke Republike, Mađarske, Slovačke i Slovenije. Razmatrana su pitanja vezana za regiju, uključujući i regionalne napore za jačanje stabilnosti i kolektivne sigurnosti, te sudjelovanje u operacijama s težištem na izgradnji kapaciteta i održavanje zajedničkih sposobnosti. Na marginama konferencije, načelnik Glavnog stožera OSRH susreo se s admiralom Jamesom Stavridisom. Tijekom razgovora general Lovrić je zahvalio na značajnoj potpori koju Sjedinjene Američke Države pružaju Republici Hrvatskoj. Istaknuo je kako će Oružane snage RH nastaviti sa sudjelovanjem u operacijama u Afganistanu i na Kosovu u skladu s važećim odlukama Hrvatskog sabora. Naglasio je uspješnu i kvalitetnu regionalnu suradnju i zajedničko djelovanje u operaciji ISAF. Admirala Stavridis je zahvalio na značajnom doprinisu Republike Hrvatske operacijama NATO-a te je istaknuo važnu ulogu Hrvatske u stabilizaciji regije i naporima koje daje u inicijativama za zajedničko djelovanje zemalja regije.

OJI

Foto: Josip KOP

Časnik HRM-a na brodu Kraljevske mornarice

U sklopu provedbe bilateralne vojne suradnje s OS Ujedinjene Kraljevine Velike Britanije i Sjeverne Irske, pripadnik HRM-a, poručnik fregate Marko Grgić, 18. studenoga ukrcan je u luci Portsmouth na ophodni brod Kraljevske mornarice HMS "SEVERN" gdje će do 29. studenoga sudjelovati u dnevnim aktivnostima i obuci posade, a iskrcać će se u luci Newcastle. Poručnik fregate Grgić rođen je 15. veljače 1979. u Splitu. Diplomirao je na Pomorskom fakultetu u Splitu. U OSRH-u je završio Temeljnu časničku školu. U Obalnoj strazi RH obnaša dužnost zamjenika zapovjednika ophodnog broda (OB-01 "Novigrad"). Brod "SEVERN" koji je dobio ime po najdužoj britanskoj rijeci, jedan je od tri izvanobalna ophodna broda klase River u Ujedinjenom Kraljevstvu sa zadaćom zaštite ribolovnih područja.

OJI

Hrvatska prvi put na sjednici Upravljačkog odbora EDA-e

Hrvatsko izaslanstvo predvođeno zamjenicom ministra obrane Višnjom Tafrom sudjelovalo je 19. studenog u Bruxellesu na sastanku Vijeća za vanjske poslove u formatu ministara obrane Europske unije te na radnom ručku ministara obrane i ministara vanjskih poslova. Ministarski sastanak započeo je sjednicom Upravljačkog odbora Europske obrambene agencije (European Defence Agency - EDA), na kojem je Republika Hrvatska, kao još uvijek ne-članica EU, sudjelovala prvi put. Na sastanku se raspravljalo o smjernicama za budući rad EDA-e te o predloženom Kodeksu ponašanja za udruživanje i dijeljenje sposobnosti. Izvršna direktorica EDA-e Claude-France Arnould izvjestila je ministre obrane o razvoju koncepta udruživanja i dijeljenja te o napretku u razvoju pojedinih projekata ove inicijative. Na sastanku Vijeća za vanjske poslove raspravljalo se o razvoju europske obrambene industrije te o daljnjem tijeku operacija koje EU provodi uz Rog Afrike (EUTM Somalija i EU NAVFOR Atalanta) i u operaciji EUFOR Althea u Bosni i Hercegovini. U pogledu operacije Atalanta istaknut je napredak u provedbi zadaća operacije te smanjeni opseg napada i uspješnosti piratskog djelovanja. Ministri su pozdravili i Odluku Vijeća o produljenju mandata do prosinca 2014. te proširivanje područja operacije na zračni prostor iznad Somalije i unutarnje vode što je omogućilo poduzimanje većih akcija na moru, kao i uništavanje piratskih uporišta na kopnu. U djelovanju EU u obuci somalskih snaga sigurnosti istaknut je postignuti napredak u integriranju polaznika obuke u somalske sigurnosne snage te najava nove Odluke Vijeća o produljenju i izmjeni mandata koja bi se trebala usvojiti do kraja ove godine. I u operaciji Althea u BiH pozdravljena su ukupna postignuća operacije te se raspravljalo o modalitetima daljnog djelovanja međunarodne zajednice u BiH. Na radnom ručku ministri obrane i vanjskih poslova EU razgovarali su o o pripremama zaključaka za sastanak Europskog vijeća u prosincu 2013. te o situaciji u Maliju. Ocijenjeno je kako je stanje u Maliju vrlo zabrinjavajuće, i to ne samo s humanitarnog, već i sa sigurnosnog aspekta te kako ozbiljnost situacije iziskuje žurno djelovanje i koordinaciju međunarodne zajednice.

OJI

MORH predstavio programe stipendiranja

Ministarstvo obrane RH sudjelovalo je od 15. do 17. studenog na Smotri Sveučilišta koja se održavala u prostorima Studentskog centra, u organizaciji zagrebačkog Sveučilišta, gdje je maturantima i studentima predstavilo programe stipendiranja i privlačenja osoblja u OS RH. Na izložbenom standu maturanti i drugi zainteresirani mogli su se informirati o programu civilno-vojnog školovanja Kadet i dragovoljnog služenju vojnog roka, a svoja iskustva rada u OSRH zainteresiranim su prenijeli kadeti i piloti OSRH. Ove su godine sudjelovala 33 fakulteta i akademije Sveučilišta u Zagrebu te više od trideset veleučilišta i visokih škola iz Hrvatske i inozemstva. Smotra se organizira za učeni-

Foto: Josip KOP

ke završnih razreda srednjih škola, studente te ostale zainteresirane, a cilj joj je upoznati buduće studente s programima studija.

OJI

Primopredaja dužnosti zapovjednika ZOD-a

Svečana primopredaja dužnosti zapovjednika Zapovjedništva za obuku i doktrinu "Fran Krsto Frankopan" između dosadašnjeg zapovjednika, brigadnog generala Ivana Jurića te novoimenovanog zapovjednika, brigadira Blaža Beretina održana je 12. studenoga u Domu HV-a u Osijeku. Brigadni general Jurić imenovan je na dužnost zapovjednika Zapovjednog operativnog središta GS OSRH, dok je brigadir Beretin razriješen dužnosti zapovjednika Pukovnije PZO ZOD "F.K.F.". Primopredaji dužnosti zapovjednika Zapovjedništva za obuku i doktrinu, uz zapovjednika HKoV general-bojnika Dragutina Repinca nazočili su i zapovjednik Gardijske oklopno-mehanizirane brigade brigadir Siniša Jurković, zapovjednici postrojbi ZOD "F.K.F." i ostali uzvanici. General Repinc tom je prigodom čestitao obojici i zaželio im uspješno obavljanje novih dužnosti. Pritom je istaknuo i neke od značajnijih aktivnosti Zapovjedništva za obuku i doktrinu, od 2007. godine kada je brigadni general Jurić imenovan zapovjednikom, kao što je završetak procesa ustrojavanja Zapovjedništva, provedba međunarodnih vojnih vježbi Adriatic Aurora, Guardex, Immediate Response, Seesim, Jackal Stone, kao i vojnih vježbi na razini Oružanih snaga Udar i Hrvatski ponos. Spomenuto je također i provedbu temeljne vojne obuke programom dragovoljnog služenja vojnog roka, specijalističke vojne obuke u rodovskim postrojbama ZOD-a, te stvaranje doktrinarnih publikacija u skladu s NATO standardima na kojima se temelji proces planiranja, provedbe i ocjenjivanja obuke kao najvažnije aktivnosti Oružanih snaga u miru. Zapovjedništvo za obuku i doktrinu "Fran Krsto Frankopar" bilo je pokretačka snaga HKoV-a u razvoju i ocjenjivanju sposobnosti snaga za međunarodne vojne operacije te je bilo nositelj priprema snaga za operaciju ISAF u Afganistanu. General Repinc istaknuo je i značajan napredak koji je učinjen u implementaciji Ciljeva snaga iz mjerodavnosti HKoV-a, a čiji su provoditelji postrojbe i središta ZOD-a razvijajući matrice sposobnosti deklariranih snaga kako bi njihovo djelovanje bilo kompatibilno i interoperabilno u NATO i EUBG operacijama.

OJI

TEČAJ O FIZIČKOJ SIGURNOSTI I UPRAVLJANJU ZALIHAMA ORUŽJA

S ciljem promicanja ispravnih standarda u upravljanju postojećim zalihamima i viškovima malog i lakog te konvencionalnog oružja u regiji jugoistočne Europe, u RACVIAC-u Središtu za sigurnosnu suradnju od 6. do 9. studenoga proveden je tečaj "Fizička sigurnost i upravljanje zalihamama oružja". Tečaj je organiziran u suradnji s Ministarstvom obrane Republike Austrije, njemačkim Verifikacijskim središtem i američkom Agencijom za smanjenje obrambenih prijetnji (DTRA), radi obučavanja tehničkog osoblja u rukovanju nacionalnim zalihamama i viškovima oružja, poboljšanju uvjeta skladištenja i upravljanja zalihamama uz primjenu odgovarajućih mjera zaštite i uvjeta sigurnosti. Viškovi oružja problem su ne samo zemljama članicama u skladištenju i čuvanju, nego i opasnost za lokalnu, regionalnu i globalnu sigurnost. S obzirom na to da se i na ovogodišnjem sastanku ministara obrane država članica Procesa suradnje u jugoistočnoj Europi (SEECOP) održanom u Beogradu 11. i 12. travnja, raspravljalo je o poteškoćama i izazovima zemalja regije kada je u pitanju rješavanje viškova naoružanja i da je tom prigodom RACVIAC prepoznat kao temeljna regionalna organizacija koja se bavi problematikom kontrole naoružanja već više od dvanaest godina, bio je to još jedan poticaj više da i ove godine nastavi obuku na istu temu. Tečaju su nazočili predstavnici državnih organizacija i agencija zemalja regije zaduženi za rukovanje i upravljanje zalihamama malog i lakog te konvencionalnog oružja kao i osoblje zaposleno u nacionalnim vojnim laboratorijima, te priznati međunarodni stručnjaci iz Mađarske, Njemačke, SAD-a i Švicarske. Zapovjednik njemačkog Verifikacijskog središta, brigadni general Jürgen Beyer, u svom je uvodnom govoru istaknuo je da će Njemačka nastaviti i u buduće podupirati sve aktivnosti u kontroli naoružanja, pridonoseći time sigurnosti i stabilnosti u regiji jugoistočne Europe. Ovaj je tečaj bio prigoda da se polaznici detaljno upoznaju s problematikom unutarnje i vanjske sigurnosti, skladištenja i čuvanja oružja, planiranja i odgovora na krizne situacije a posebna je pozornost posvećena metodama laboratorijskih testiranja baruta i pogonskih punjenja. Polaznici tečaja posjetili su laboratorij za ispitivanje stabilnosti barutnih i pogonskih punjenja OSRH na Hrvatskom vojnom učilištu.

M.ČIĆAK

JEDANAESTI HRVATSKI KONTINGENT U MISIJI KFOR

U mirovnu operaciju NATO-a KFOR (Kosovo Force) na Kosovo je 16. studenoga upućen prvi dio snaga jedanaestog hrvatskog kontingenta na razdoblje od četiri mjeseca. Kontingent se sastoji od 18 pripadnika, većinom iz Hrvatskog ratnog zrakoplovstva i Protuzračne obrane s dva transportna helikoptera Mi - 171 Sh. Zapovjednik 11. HRVCON-a je bojnik Andreas Duvnjak. Ispraćaju su na letjelištu Lučko HRZ-a i PZO-a nazočili predstavnik Zapovjedno-operativnog središta GS OSRH brigadir Nikola Županić i izaslanik zapovjednika HRZ-a i PZO-a, zapovjednik 91. zrakoplovne baze brigadir Darko Brajković. U svojim obraćanjima pripadnicima 11. kontingenta, brigadiri Županić i Brajković izrazili su veliko povjerenje u kontingent, temeljeno na odličnim rezultatima i profesionalnom izvršavanju obveza njihovih prethodnika, te istaknuli uvjerenje da će pripadnici 11. HRVCON-a nastaviti dostoјno predstavljati Republiku Hrvatsku u mirovnoj operaciji. Temeljna zadaća hrvatskog kontingenta u operaciji KFOR, a koji je razmješten na području kampa Bondsteel u Ferizaju/Uroševcu, jest prevoženje ljudi i tereta. Ostali dio snaga 11. kontingenta bit će upućen u područje operacije idućih dana.

G.SERETIN

Foto: Tomislav BRANDT

VIJESTI IZ OSRH

SVEČANA PRISEGA 10. naraštaja kadeta OSRH

Kadeti i kadetkinje 10. naraštaja, njih 56 dalo je 10. studenoga na Hrvatskom vojnom učilištu svečanu prisegu. Tim su činom pristupili Oružanim snagama Republike Hrvatske, obvezali se na vjernost domovini, no do ostvarenja njihova koničnog cilja, postati časnikom OSRH-a čekaju ih brojni izazovi, školovanje, svladavanje zahtjevnih vojnih vještina i znanja. "Čestitam vam na izazovu koji ste prihvatali i što ste prepoznati kao oni koji te izazove mogu svladati", kazao je kadetima predsjednik Republike i vrhovni zapovjednik OSRH-a Ivo Josipović, te dodao da nikad ne zaborave da je Hrvatska ponosna na njih i da oni budu ponosni na Hrvatsku. Istaknuo je i kako je obrazovanje i usavršavanje nužno za sve struke pa tako i za vojni poziv. Na svečanosti su, uz predsjednika Josipovića, bili i zamjenica mi-

nistra obrane Višnja Tafra, načelnik GS OSRH-a general-pukovnik Drago Lovrić, ravnatelj HVU-a general-pukovnik Slavko Barić i drugi visoki dužnosnici OSRH-a, roditelji, rodbina, prijatelji kadeta. Čestitajući kadetima, zamjenica ministra obrane Tafra je kazala kako su, odabравši vojni poziv, iskazali želju pridonijeti razvoju modernih OSRH. Pred njima su, napomenula je, brojni izazovi, studiranje, obuka, no već sada kao kadeti mogu pokazati kakvi će biti časnici u budućnosti. General Lovrić je istaknuo kako je davanje svečane prisuge i prijstupanje OSRH-u za kadete početak karijere i životnog puta koji se ne može usporediti s civilnim pozivom. Očekuje ih silan trud i ustrajnost, godine školovanja nakon kojih će biti sposobni donositi odluke, upravljati postrojbama a samim time i oružanim snagama. Kadetima je čestitao i ravnatelj HVU-a general Barić. "Sigurno da početak školovanja uz sebe veže niz nepoznаница. Na vama je da učite, radite, slušate nadređene, stječete nove sposobnosti i nova znanja," kazao je general Barić, te poručio kadetima da su jaki upravo onoliko koliko steknu novih znanja i vještina.

Podsjetimo da je projekt Kadet model civilno-vojnog školovanja u sklopu kojeg Ministarstvo obrane stipendira studente-kadete od prve godine studija. Program školovanja prilagođen je potrebama svih triju grana OSRH-a. Nakon završenog civilnog školovanja kadeti se primaju u djelatnu vojnu službu te upućuju na Temeljnu časničku izobrazbu nakon čega dobivaju prvi časnički čin i raspoređuju na dužnost u postrojbe.

Od 56 kadeta ovog 10. naraštaja s kojima je Ministarstvo obrane potpisalo ugovor o stipendiraju 10 je žena a 46 muškaraca. U sklopu svečanosti na Hrvatskom vojnom učilištu ispred Časničkog doma predsjednik Republike Ivo Josipović otkrio je poprsje hrvatskog bana i vojskovođe Petra Zrinskog po kojem HVU nosi ime. Poprsje je rad akademskog kipara Mihaela Štebiha, predsjednika Skupštine Zrinske garde Čakovec.

LEIDA PARLOV

Foto: Tomislav BRANDT

20. OBLJETNICA 9. GBR VUKOVI

U vojarni "Eugen Kvaternik" u Gospicu obilježena je 9. studenoga dvadeseta obljetnica formiranja 9. gardijske brigade Vukovi, kojoj je nazario načelnik Glavnog stožera OSRH i izaslanik Predsjednika RH general-pukovnik Drago Lovrić.

U svom je obraćanju general Lovrić čestitao pripadnicima brigade 20. obljetnicu osnutka, istaknuvši kako je 9. gardijska brigada imala jednu od ključnih uloga u ratnim zbivanjima i časno je izvršavala sve borbenе zadaće. Tijekom Domovinskog rata 49 pripadnika 9. gardijske brigade ugradilo je svoje živote u temelje slobodne i neovisne Republike Hrvatske, dok je 211 pripadnika brigade ranjeno. Njihova žrtva zauvijek će nas podsjećati na hrabrost, požrtvovnost i odanost hrvatskih vojnika i na njihovu nesrebičnu ljubav prema domovini, naglasio je general Lovrić. Tom prigodom načelnik GS OSRH uručio je 9. gbr Vukovi Povelju Republike Hrvatske koju je brigadi u povodu 20. obljetnice dodijelio predsjednik Ivo Josipović.

OJI

Foto: Stevan BRGIJEMIĆ

Litavski piloti završili uvježbavanje u Hrvatskoj

U vojarni "Zemunik" Eskadrila transportnih helikoptera (ETH) 93, zrakoplovne baze HRZ-a i PZO-a 9. studenoga završila je uvježbavanje posada litavskog zrakoplovstva. Ovo je peta skupina helikopterskih posada litavskog zrakoplovstva koje su uvježbavane za zadaće letenja u planinarskim područjima pod stručnim vodstvom hrvatskih pilota, a obuka se provodila na litavskom helikopteru Mi-8 (Mi-17). Litavci su izabrali Hrvatsku zbog nedostatka planinarskih područja u matičnoj zemlji, a prostori Velebita i Svilaje pružaju idealne uvjete za obučne letove pilotskih posada u planinarskim uvjetima letenja. Čestitku za uspješno provedeno uvježbavanje litavskom timu uputio je pukovnik Ivica Mandušić, dok je nositelj obučnog procesa bio satnik Stjepan Jović.

OJI

VJEŽBA OBALNE STRAŽE RH "SIGNAL -12"

Na području Kaštelskog zaljeva 8. studenoga provedena je metodsko-pokazna vježba Obalne straže RH "SIGNAL-12 - Važnost komunikacija u provedbi boardinga". Osim snaga Obalne straže RH, spasilačkog broda SB-73, "Faust Vrancić" na kojemu je bio smješten stožer vježbe na čelu sa zapovjednikom vježbe, kapetanom fregate Adamom Golubom, ophodnog broda OB-02, gumenim brodice GBX2 te zrakoplova PC-9 Pilatus, u vježbi

su sudjelovali i pripadnici Bojne za specijalna djelovanja, Zapovjednog operativnog središta HRM-a te Bojne zračnog motrenja i navođenja. Vježba je provedena radi uvježbavanja spremnosti Obalne straže RH u suradnji s ostalim tijelima, u poduzimanju organizacijskih, operativnih i sigurnosnih mjera u provedbi zadaća nadzora i zaštite prava i interesa Republike Hrvatske na moru. Tako je prema scenariju vježbe, zrakoplov PC-9 Pilatus izvršio izviđanje sumnjivog plovila, gumeni čamac Obalne straže RH s boarding timom izvršio je kooperativni boarding i pregled sumnjivog plovila, a pripadnici Bojne za specijalna djelovanja zaustavili su brzi gliser s kojim je posada sumnjivog broda pokušala bijeg i izvršili nasilni boarding plovila. U provedbi vježbe naglasak je bio na uporabi radio veza a provedeno je i završno testiranje u sklopu preduputne obuke za pripadnike 21. hrvatskog kontingenta za misiju ISAF, na radiouredajima HARRIS 117 F.

OJI

Radni posjet Mobilnog tima za održavanje MRAP vozila

U radnom posjetu SzOIDL-u i tehničkoj radionici BzOLP-a Zapovjedništva za potporu, smještenima u vojarni "123. brigade HV" u Požegi 8. studenog boravili su voditelj Ureda za obrambenu suradnju veleposlanstva SAD-a pukovnik Troy Eggum i mobilni tim za održavanje MRAP vozila. Nakon uvodnog dijela gdje su im prezentirani SzOIDL i CV "Glavica" mobilni tim je imao priliku utvrditi kapacitete tehničke radionice i mogućnosti CV "Glavica" u osnovnom održavanju i obuci vozača MRAP-a. Obuka bi se trebala održati u prvoj polovici sljedeće godine na vozilima MRAP koja će za tu svrhu biti ustupljena OSRH. Tijekom radnog sastanka razgovaralo se i o mogućnosti obuke instruktora SzOIDL-a, te mehaničara BzOLP-a u SAD-u i Njemačkoj, u organizaciji Ureda za obrambenu suradnju veleposlanstva SAD-a.

M. TRNOKOP

TEČAJ SIGURNE I TERENSKE VOŽNJE

U Središtu za obuku i doktrinu logistike u Požegi od 5. do 9. studenoga proveden je tečaj sigurne i terenske vožnje. Cilj je da polaznik, uporabom vozila u različitim kontroliranim kritičnim situacijama na cesti i u terenskim uvjetima, bude u mogućnosti predvidjeti ponasanje vozila i tome prilagoditi vlastitu reakciju. U programu sigurne vožnje polaznik primjenjuje više tehnika vožnje u zavoju i kočenju po podlogama s različitim koeficijentom prijanjanja uz izbjegavanje препreka i zadržavanje upravljivosti vozila koristeći se ili ne ABS-om. U terenskom će se dijelu polaznik u teškim terenskim uvjetima koristiti uređajima na vozilu koji omogućavaju veću prohodnost kao što su vitlo, blokada razvodnika pogona, blokada diferencijala vožnjom po različitim podlogama (blato, pjesak, usponi i nizbrdice, vodene prepreke, bočni nagibi). Na poligonu terenske vožnje koje se nalazi na cestovnom vježalištu "Glavica" polaznici su prošli obuku u 16 radnih točaka koje nude doživljaj većine kritičnih momenata na koje vozač može naći prilikom uporabe vozila u stvarnim prirodnim uvjetima na specifičnim terenima. Obuku je uspješno završilo 8 polaznika pa su im na kraju tečaja uručene potvrde o uspješno završenom tečaju sigurne i terenske vožnje.

M. TRNOKOP

VDI u nastavnom posjetu

Polaznici 11. naraštaja Visoke dočasničke izobrazbe 17. su listopada s voditeljem odsjeka Visoke dočasničke izobrazbe časničkim namjesnikom Tihomirom Klasnićem i višim instruktorom stožernim narednikom Vladom Derdićem, u sklopu nastavnog predmeta Vojna povijest, posjetili Gospić i obišli područje odvijanja vojno-redarstvene akcije Medački džep 93. Tijek akcije, njezino odvijanje, položaj naših i protivničkih snaga, napredovanje i konačno zauzimanje dostignutih linija vrlo temeljito i iscrpljivo im je objasnilo neposredni sudionik akcije, brigadir Zvonko Brajković, koji je u vrijeme odvijanja akcije bio na dužnosti načelnika stožera 9. gardijske brigade Vukova. Nakon obilaska područja operacije polaznici su posjetili vojarnu "Eugen Kvaternik" u kojoj je smještena 1. motorizirana bojna Vukov (gmtbr) gdje su ih primili zapovjednik bojne pukovnik Milan Sabolić i prvi dočasnik bojne stožerni narednik Željko Knežević. Posjetili su i pripadnike Mornaričko počasno-zaštitne satnije Počasno-zaštitne bojne koji su smješteni na Brijunima gdje su ih dočekali zapovjednik satnije natporučnik Ivica Dundović, prvi dočasnik Počasno-zaštitne bojne časnički namjesnik Goran Jadrić i prvi dočasnik Mornaričko počasno-zaštitne satnije časnički namjesnik Slaven Samša. Polaznici 11. naraštaja VDI upoznali su se s povijesti Počasno-zaštitne bojne, njezinom ulogom i zadaćom u sadašnjem trenutku, a nakon toga su s domaćinima obišli nacionalni park "Brijuni".

T. VIDOVIC

VIJESTI IZ OSRH

REGIONALNA VOJNA KIS KONFERENCIJA

Krajem listopada u Pomorskoj bazi "Lora", održana je prvi put u multilateralnom obliku regionalna vojna KIS konferencija na kojoj su sudjelovali, predstavnici MORH-a, GS-a i grana OSRH te pripadnici OS BiH, Slovenije, Srbije i Crne Gore.

Tijekom konferencije održano je izlaganje o izobrazbi na području KIS-a, s naglaskom na međunarodnu suradnju te više prezentacija tvrtki koje razvijaju komunikacijske sustave i uređaje poput Ericssona, poduzeća Rhode and Schwartz, Cisca, Diverto d.o.o. i SPAN. Jedna od tema konferencije bila je "Nacionalna organizacija i iskustva cyber-obrane". U uvodnom dijelu je prezentiran način organizacije cyber-obrane u Republici Hrvatskoj te su predstavljena područja odgovornosti pojedinih tijela na nacionalnoj razini, te po-

djela odgovornosti unutar MORH-a. U sklopu prezentacije prikazani su i podaci o organizaciji KI mreže unutar MO i OSRH, te projekt "Vojna iskaznica" kojim se nastoji podići stupanj sigurnosti KI mreža unutar MO i OSRH.

Konferencija je zaključena izlaganjem brigadira Jasenka Krovinovića, načelnika Sektora za informacijske i komunikacijske sustave koji je naglasio da je konferencija ispunila očekivanja, kako u službenom dijelu razmjene informacija i iskustava bitnih za funkcioniranje i daljnju izgradnju KI sustava u OS-u zemalja sudionica tako i u neformalnom dijelu upoznavanja ključnih djelatnika koji svojim odlukama oblikuju KI sustav.

M. JURČIĆ

NATO tečaj za radiokomunikacijske sustave

NATO intenzivno unapređuje područje komunikacijsko-informacijskih sustava u novim standardizacijskim rješenjima, tehnološkim unapređenjima pa do uvođenja potpuno novih komunikacijsko-informacijskih platformi s unaprijeđenim sposobnostima. Posljednjih godina znatan utjecaj na ova kretanja imaju NATO operacije iz kojih su proizile potpuno nove inicijative u području komunikacijsko-informacijskih tehnologija. Kako bi OSRH kao ravnopravan partner NATO saveza, posebno u operacijama u kojima sudjeluje, Uprava za KIS, GS OSRH provodi niz aktivnosti koje su usmjerene dostizanju potrebnih kompetencija u KI sustavu. Tako su s NATO *Communication and Information System School Latina* proveli NATO tečaj za radiosustav UHF TACSAT. Pod vodstvom instruktora Antonya Evansa, organizacijskim voditeljem stožernim narednikom Mladenom Glumcem (Uprava za KIS GS OSRH) i instruktora iz OSRH, 31 polaznik iz svih grana od razine dočasnika pa do časnika sudjelovali su na tečaju od 5. do 16. studenog u Splitu. Cilj tečaja je dostizanje osnovne i napredne razine kompetencije za rad suvremenim NATO TACSAT (NATO taktičkim satelitskim sustavom) AN/PRC117. Na tečaju su između ostalih polaznika sudjelovali časnici i dočasnici u pripremi za sudjelovanje u 21. HRVCON ISAF. Satelitske komunikacije značajan su i najskuplji komunikacijski resurs koji se upotrebljava u vojnim komunikacijskim sustavima. Nezamjenjive su u suvremenim operacijama koje obuhvaćaju daleka područja razmještaja i djelovanja, posebno u terenski zahtjevnim područjima i područjima na kojima se provode specijalne operacije. Radiouređaj

NATO TACSAT AN/PRC117 snažna je radiokomunikacijska platforma širokog frekventnog opsega rada (30 MHz do 512 MHz) koja osigurava glasovnu komunikaciju i prijenos podataka prema više suvremenih standarda i u najzahtjevnijim uvjetima rada. Najznačajnije obilježje jest mogućnost satelitske komunikacije prema NATO standardima (uključujući i Demand Assigned Multiple Acces SATCOM) uz primjenu NATO sigurnosnih certifikata (kriptozaštite). DAMA SATCOM pristup složeni je postupak dijeljenja ograničenog resursa stelitskog kanala kojim se brzo i transparentno dodjeljuje satelitski link na zahtjev zaprimljen od korisničkog terminala. Kada kanal nije u uporabi vraća se u status raspoloživosti te se na taj način osigurava dostupnost drugim korisnicima dijela satelitskog kapaciteta dodjelom predefiniranog zahtjeva za ostvarenje komunikacije. Ovaj sustav radiokomunikacija u uporabi je u vojnim i nevojnim operacijama, između ostalih i u NATO operaciji ISAF u Afganistanu.

Stečena znanja polaznici tečaja potvrdili su kroz komunikacijsku mrežnu osnovicu za provedbu združene metodsko-pokazne vježbe Obalne straže HRM-a i BSD-a u scenariju uočavanja, zadržavanja i ukrcanja na plovilo koje krijučari vojnu opremu u međunarodnom moru. Komunikacija između svih plovila i zemaljskih nacionalnih operativnih središta i operativnog središta u Italiji ostvareni su uporabom satelitske komunikacije i radiouređaja UHF TACSAT AN/PRC117.

D. MIHALJINEC

Toma VLAŠIĆ, snimio Josip KOPI

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO OBRANE
UPRAVA ZA LJUDSKE RESURSE

raspisuje

INTERNI NATJEČAJ

za odabir kandidata
za vojnodiplomatsku dužnost

vojni izaslanik Republike Hrvatske u
Saveznoj Republici Njemačkoj i
Češkoj Republici sa sjedištem u Berlinu

- osobni čin: pukovnik, brigadir
- VSS
- posebna vojna znanja (ZŠ ili RŠ)
- njemački jezik ALCPT 85
- engleski jezik STANAG 2222 ili ALCPT 80
- 10 godina radnog staža

Predviđeno vrijeme početka dužnosti:
1. kolovoza 2013.

Osim propisanih uvjeta kandidati moraju ispunjavati uvjete iz članka 19. i 20. Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske.

**Posebna stručna znanja i kriteriji
poželjni kod odabira kandidata:**

- Vojnodiplomatska izobrazba
- Diplomska akademija MVPEI-a
- Međunarodni tečajevi iz područja diplomacije
- Radno iskustvo na poslovima međunarodne obrambene suradnje

Kandidati za koje se pokreće postupak imenovanja na dužnost moraju posjedovati važeći nacionalni sigurnosni certifikat stupnja **VRLO TAJNO** te sigurnosni certifikat **NATO/EU-SECRET**.

Za kandidate koji ispunjavaju uvjete provest će se individualni razgovor na hrvatskom, njemačkom i engleskom jeziku, koncipiran tako da se kandidatima postavljaju pitanju vezana uz posao kojim bi se bavili u slučaju odabira te poznavanja situacije u zemlji za koju su se prijavili. Prijave s dokazima za ispunjavanje navedenih uvjeta zaинтересirani kandidati mogu dostaviti na adresu:

Ministarstvo obrane Republike Hrvatske,
Uprava za ljudske resurse, Sarajevska 7,
10 000 Zagreb

Rok za podnošenje prijava je 14 dana od datuma objave natječaja u Hrvatskom vojniku.

ODRŽANA NAJVEĆA NATO SIMULACIJSKA VJEŽBA

CMX12

CMX12 najveća je simulacijska vježba NATO-a koja se provodi na temelju zamišljenog scenarija i ne predviđa stvarne vojne snage raspoređene na terenu. Hrvatska u njoj sudjeluje peti put, a svrha joj je uvježbavanje postupaka upravljanja krizama na strateškoj i političkoj razini...

U Ministarstvu obrane se od 12. do 16. studenoga 2012. odvijala simulacijska vježba NATO-a na temu upravljanja u kriznim situacijama. Vježba CMX12 (Crisis Management Exercise – CMX) odvijala se istodobno u NATO-u i u zemljama članica. Pod pokroviteljstvom glavnog tajnika NATO-a kao direktora vježbe, ova najveća NATO-ova simulacijska vježba provodi se već 18. put, i to na temelju zamišljenog scenarija, bez rasporuđivanja stvarnih vojnih snaga na terenu. Svrha vježbe jest uvježbavanje postupaka upravljanja krizama na strateškoj i političkoj razini. Ovo je peta vježba NATO-a o upravljanju u kriznim situacijama u kojoj sudjeluje Hrvatska. U vježbi je sudjelovalo civilno i vojno osoblje u sjedištu NATO-a i u glavnim gradovima zemalja sudionica. Scenarij za CMX12 temelji se na uvježbavanju postu-

paka kriznog upravljanja prilikom pojačane prijetnje od napada kemijskim, biološkim i radiološkim sredstvima, uključujući i prijetnje informacijskim sustavima NATO-a. U pripremi i provedbi vježbe CMX12 sudjeluju članice NATO-a, te zemlje partneri Finska i Švedska. Promatrači su predstavnici Međunarodnog odbora Crvenog križa (ICRC) i Organizacije za zabranu kemijskog oružja (OPCW).

U vježbi su sudjelovali i predstavnici Europske službe za vanjsko djelovanje (EEAS). Vježba je bila virtualna, a rad obavljan je u stvarnom vremenu, kao da je zaista izbila križa, prema zamišljenom scenariju koji ju je smjestio na izmišljenu lokaciju. Zbog dobre razrađenosti scenarija sudionici su se lako uživjeli u ulogu te proigravali razne postupke, situacije i odluke koji bi se mogli primjenjivati i u slučaju stvarne krize. ■

NATO-ove CMX vježbe upravljanja u krizama simulacijske su vježbe koje se provode na temelju zamišljenog scenarija i konzultacija članica NATO saveza i zemalja partnera te ne predviđaju stvarne vojne snage raspoređene na terenu. Svrha je vježbe CMX12 uvježbavanje postupaka u upravljanju krizama na strateškoj i političkoj razini, kako NATO-a tako i nacionalnih struktura zemalja članica

ZAJEDNIČKI NA SVJETSKO TRZIŠTE

Demonstraciju bojnog gađanja iz vozila Patria AMV 8x8, opremljenog daljinskim upravljanjem stanicom srednjeg kalibra (MCRWS), u tvrtki Đuro Đaković Holding nazvali su "svjetskom premijerom nepobjediva koncepta". Bilo je to uistinu prvo prikazivanje vozila koje je već neko vrijeme u operativnoj uporabi u našoj vojsci, samo vatreno kudikamo moćnije inačice, koja još nije proizvedena nigdje u svijetu, a održana je na vojnom poligonu OSRH "Gašinci".

Iza "nepobjedivi koncept", uz strojnici Browning 12,7 i spregnuti PKT 7,62, stoji i top Bushmaster kalibra 30 mm. Kongsbergova oružna stanica Protector zaštićena je oklopom, sve skupa stvara masivnu kupolu, koja prilično povisuje siluetu vozila. Oružje se puni iznutra pa se posada ne izlaže opasnosti izlaganja protivničkoj vatri. Ostale poznate performanse Patrije i dalje su tu: brzina, pokretljivost, udobnost i tehnička opremljenost. Tijekom prezentacije dokazana je i preciznost: na automatskom tenkovskom streljuštu poligona simulirano je više situacija, na

pokretnim i nepokretnim metama, iz različitih udaljenosti i u raznim uvjetima vidljivosti. Kombinirana su ispaljenja iz sva tri oružja, a rezultat pogodaka bio je blizu savršenog.

Ova svjetska premijera nove i jedinstvene inačice BOV-a privukla je velik broj zainteresiranih te su, uz predstavnike tvrtki koje sudjeluju u projektu (Đuro Đaković Holding, Patria Land Systems Oy, Kongsberg, Nammo (tvrtka koja je osigurala streljivo za demonstraciju)), bili i brojni gosti: savjetnik Predsjednika Republike Zlatko Gareljić, pomoćnik ministra obrane Viktor Koprivnjak, zamjenik načelnika GS OSRH kontraadmiral Ante Urlić, zapovjednik HKoV-a general-bojnik Dragutin Repinc, pripadnici diplomatskog i Vojnodiplomatskog zbora i drugi. Nakon uspješne prezentacije svi nazočni su izrazili zadovoljstvo viđenim. Predstavnica tvrtke Kongsberg Pamela Willgoths događaj je označila demonstracijom moderne vojne tehnologije, značajne za sve svjetske sustave obrane, te izrazila nadu da će projekt osigurati dugoročnu

suradnju uključenih tvrtki. Markku Bollmann iz Patrije podsjetio je da zajednički program proizvodnje BOV-ova što ga provode Đuro Đaković i njegova tvrtka završava početkom sljedeće godine i okarakterizira ga kao iznimno uspješnim temeljem za upravo predstavljen projekt i zajednički izlaz na treća tržišta.

Najzadovoljniji je bio predsjednik Uprave Đuro Đaković Holdinga Vladimir Kovačević. Prezentacija i dosadašnja suradnja s renomiranim svjetskim imenima namjenske industrije pokazale su da se hrvatska tvrtka s punim pravom nalazi u njihovu društvu. "Na jedan od najpoznatijih BOV-ova uspjeli smo integrirati oružnu stanicu koja je po mnogočemu revolucionaran proizvod. U svojem strateškom opredjeljenju Đuro Đaković je fokusiran na suradnju s najboljima i proizvodnju visokokvalitetnih vozila. Naravno, cilj nam je i u budućnosti obnavljati svoja znanja i oduševljavati naše partnerne. Isto je i s odgovorima na specifične zahtjeve budućih kupaca", zaključio je Kovačević. ■

Domagoj VLAHOVIĆ, snimio Davor KIRIN

NA VOJNOM POLIGONU OSRH "GAŠINCI" 20. STUDENOGLA
HRVATSKA TVRTKA ĐURO ĐAKOVIĆ HOLDING JE S PARTNERIMA
PREDSTAVILA VOZILO PATRIA AMV 8X8, OPREMLJENO
KONGSBERGOVOM DALJINSKI UPRAVLJANOM STANICOM
SREDNJEG KALIBRA (MCRWS) I TOPOM OD 30 MM

VOJNA TEHNIKA // NOVOSTI

NOVA KORVETA I OPHODNI BROD ZA VIJETNAM

Vijetnamska ratna mornarica dodijelila je domaćim brodogradilištima vojnih brodova ugovor o gradnji jednog ophodnog broda Project TT400TP te izvorno ruske raketne korvete klase Tarantul (Projekt 1241.8). Prema objavi u glasniku vijetnamskih oružanih snaga, zamjenik zapovjednika vijetnamske ratne mornarice, kontraadmiral Nguyen Van Ninh potpisao je spomenute ugovore 8. listopada s brodograđevnom kompanijom Hong Ha Shipbuilding Company i brodogradilištem Ba San Shipyard. Uvjeti, rokovi kao i finansijski detalji potpisanih ugovora nisu otkriveni. Pretpostavlja se kako su ugovori dio "modernizacijskog programa" vijetnamske ratne mornarice kao i nastojanja da se unaprijede sposobnosti s ciljem učinkovitijeg upravljanja i čvrste zaštite obalnog područja, okolnih mora i otoka. Oba su ugovora dodatak osnovnim ugovorima o gradnji spomenutih klasa plovila koja su već izgrađena za potrebe vijetnamske mornarice u suradnji s ruskim brodograđevnim kompanijama.

Brodograđevna kompanija Hong Ha Shipbuilding Company porinula je prvi od dva izgrađena ophodna broda Project TT400TP u rujnu 2011. a službeni ulazak u operativnu službu obilježen je u ožujku ove godine. Brodovi Project TT400TP duljine su 54,16 m, širine 9,16 m te najveće istisnine 480 tona. Maksimalna brzina im je 32 čv, doplov 2500 Nm pri nedefiniranoj brzini plovidbe, autonomija 30 dana a posadu čini 28 članova. Temeljno naoružanje čini glavni top AK-176 kalibra 76,2mm, sustav za blisku borbu AK-630 kalibra 30 mm te lanser namijenjen raketama 9K38 Igla.

U aktivnoj službi vijetnamske mornarice nalazi se devet korveta klase Tarantul pa se pretpostavlja da bi posljednja naručena trebala ući u aktivnu službu do kraja 2015.

M. PTIĆ GRŽELJ

INDIJA PREGOVARA AMERIČKIH

Foto: Boeing

Predstavnici indijskih oružanih snaga početkom studenoga potvrdili su kako su započeli komercijalni pregovori s američkom tvrtkom Boeing oko kupnje teških transportnih helikoptera Chinook CH-47F, te borbenih helikoptera AH-64D Block III Apache. Prema detaljima koji su dostupni javnosti vrijednost ugovora oko

kojega se vode pregovori procjenjuje se na oko 2,4 milijarde američkih dolara, od čega se 1,1 milijarda dolara odnosi na 15 helikoptera Chinook CH-47F, dok se 1,3 milijarde dolara odnosi na 22 borbenih helikoptera AH-64D Block III Apache. Svoju konačnu odluku o mogućoj kupnji američkih helikoptera Indija je

Foto: Cassidian

OKO KUPNJE HELIKOPTERA

donijela tijekom listopada motivirana boljim modusima offset aranžmana, te očekuju završetak pregovora u idućih šest mjeseci. Takav indijski korak se u svjetskoj zrakoplovnoj javnosti smatra svojevrsnim iznenadenjem s obzirom na to da je proteklih godina Indija svoju vojnu tehniku dobrim dijelom kupovala od Rusije, odnosno

smatralo se kako je vrlo izgledno da Indija odabere ruske teške transportne helikoptere Mil Mi-26 te borbenе helikoptere Mil Mi-28. Prema određenim najavama svi naručeni helikopteri mogli bi biti dostavljeni u razdoblju od 54 mjeseca od trenutka sklapanja konačnog ugovora.

I. SKENDEROVIC

Krajem listopada tvrtka Cassidian, koja je dio velikog konzorcija EADS (European Aeronautic Defence and Space Company) održala je svjetsku prezentaciju svog novog taktičkog besposadnog sustava TANAN 300. Riječ je o besposadnom sustavu koji karakterizira VTOL (Vertical Take-Off and Landing) mogućnost polijetanja i slijetanja, i namijenjen je za obavljanje ISTAR (Intelligence, Surveillance, Target Acquisition and Reconnaissance) zadaća izviđanja i nadzora iz zraka iznad kopna i mora, odnosno mogućnost označavanja zemaljskih i površinskih ciljeva.

Ukupna težina korisnog tereta koji može ponijeti TANAN 300 za obavljanje svojih zadaća jest do 50 kg, što

se između ostalog odnosi na elektro-optičke i infracrvene kamere (EO/IR) koje mogu snimati sliku u punoj HD (High Definition) rezoluciju koja se zemaljskim kontrolnim postajama može proslijediti u realnom vremenu. Uz EO/IR senzore, TANAN 300 će biti sposoban nositi i mornarički radar, AIS (Automatic Identification System) i IFF (Identification Friend or Foe) sustave za identifikaciju u zraku te sustave za električko djelovanje. Maksimalni operativni dolet letjelice iznosi do 180 km, a pogonski blok čini dizelski motor koji omogućava uporabu letjelice u rasponu ambijentalnih temperatura od -20°C do +50°C.

I. SKENDEROVIC

PORINUTA DRUGA FRANCUSKA FREMM FREGATA

Francuski vojno-brodograđevni konzorcij DCNS u svom brodogradilištu Lorient 18.listopada je porinuo drugu fregatu klase Aquitaine programa FREMM (Frégate Européen Multi-Mission) imena Normandie, samo četiri dana prije početka međunarodne vojne izložbe EURONAVAL 2012 u Parizu. Gradnja druge fregate započela je u listopadu 2009., a nastavak opremanja očekuje na opremnoj obali rijeke

Scorff. U skladu s predviđenim

**Fregate nose iznimno
jako naoružanje i opremljene su najsuvremenijim
oružnim sustavima i
opremom što uključuje
višenamjenski radar
Herakles i torpeda MU90**

terminskim planovima, ulazak u operativnu službu treba bi biti u svibnju 2014. Trenutačno se od ukupno jedanaest planiranih fregata, pet nalazi u različitim fazama gradnje. Od spomenutog ukupnog broja fregata, posljednje dvije će imati osnovnu karakteristiku protuzračne obrane i nositi će oznaku FREDA (Frégates de défense aériennes). Fregate FREMM imaju istinsinu oko 6000 tona, duljinu 142 m, širinu 20 m i doplov 6000 Nm pri brzini od 15 čv. Bit će ugrađena CODOG odnosno CODAG propulzijska konfiguracija. Pogon će se sastojati od dizelskih motora i/ili plinskih turbina GE/Fiat Avio LM2500. Takva

pogonska konfiguracija trebala bi omogućiti postizanje brzine veće od 27 čvorova. Na krmi će biti postavljena i helikopterska platforma, koja će nositi jedan helikopter NH90. Nadalje, trenutačno su jedne od tehnološki najnaprednijih i najkonkurentnijih plovila na tržištu. Nose iznimno jako naoružanje i opremljene su najsuvremenijim oružnim sustavima i opremom što uključuje višenamjenski radar Herakles i torpeda MU90. Prvih devet FREMM fregata zamijenit će postojeće fregate klase Tourville (type F67) i klase Georges Leygues (type F70) dok će preostale dvije FREDA fregate zamijeniti dva broda klase Cassard.

M. PTIĆ GRŽELJ

Iako su broj i nazivi dočasničkih činova, jednako kao i način njihova označavanja, doslovno jedinstveni za svaku vojsku, načelno su svi suvremeni dočasnici proistekli iz dva osnovna čina - kaplara (Corporal) i narednika (Sergeant)

VOJNE ORGANIZACIJE

(I. dio)

SUVREMENI VOJNIČKI ČINOVNIK

Ustrojavanjem stajačih vojski tijekom XVII. i XVIII. stoljeća nastaje hijerarhijska struktura časnika i dočasnika, striktno određenih funkcija i opsega poslova koje obnašaju u okviru njihovih činova. Kako bi se već na prvi pogled mogao prepoznati položaj i hijerarhijski status pojedinog časnika ili dočasnika, činovi postaju stalne, točno propisane oznake koje se nose na odori. Dalnjim razvojem masovnih nacionalnih oružanih snaga dolazi do postupne profesionalizacije i dočasničkog kadra koji više nije cijelo vrijeme s vojnicima, pa je sve veća potreba za stvaranjem no-

vih činova i među samim vojnicima, kako bi se osigurala neprekidnost sustava zapovijedanja. Na taj način dolazi do stvaranja tzv. vojničkih činova, čime je zatvoren hijerarhijski sustav u oružanim snagama, koji je ostao aktualan i do današnjih dana.

VOJNIČKI ČINOVNI

Vojničkim činovima se označavaju prve i najniže zapovjedne dužnosti u oružanim snagama i u pravilu se dodjeljuju vojnicima koji se osobito istaknu u svom vojničkom kolektivu snalažljivošću, vojničkim osobinama, odgovornošću prema zadaćama ili

U Oružanim snagama Republike Hrvatske prvi dočasnički čin naziva se skupnik (ekvivalent američko-britanskom činu Lance Corporal) iako se čin kaplara koristi u hrvatskom Domobranstvu u vrijeme Austro-Ugarske pa nije nepoznanica u hrvatskoj vojnoj i ratničkoj tradiciji

nekim drugim pozitivnim osobinama koje ih u danom trenutku izdvaje od ostalih vojnika. Obično se ustrojava 1- 4 vojnička čina (ovisno o organizacijskoj strukturi i veličini pojedine vojske, kao i zadaćama koji se postavljaju pred nositelje tih činova), a vojnici se često šalju na odgovarajuće namjenske tečajeve prije promaknuća u vojničke činove. U Oružanim snagama Republike Hrvatske ustrojena su dva vojnička čina – pozornik i razvodnik.

Pozornik (Private; Gefreiter; soldat de première classe; razvodnik; potkaplar i dr.) je prvi vojnički i prvi čin

Marinko OGOREC

Foto: Tomislav BRANDT

ČKI ČINOVI

uopće u hijerarhiji većine oružanih snaga. Prvobitno je korišten kao čin zapovjednika straže ili nadglednika (razvodnika) strażara i strażarskih mjeseta, zbog čega je u nekim oružanim snagama zadržan naziv "razvodnik". Poslije je čin koji ima zamjenik zapovjednika desetine (otuda vjerojatno i naziv "potkapilar"). Taj se čin prvi put javlja u XIX. stoljeću u francuskoj vojsci (soldat de première classe), a vojnici koji su ga dobivali neposredno su nadzirali rad podređenih im vojnika, određivani su za nadzornika spavaonica, te za vođe ophodnjama i stražama.

Razvodnik (Private 1st class; Obergefreiter; premier soldat de première classe; desetar; desetnik i dr.) je viši (drugi) vojnički čin namijenjen zapovjednicima desetina ili posluga oruđa i borbenih vozila. Slično zapovjedničko zvanje "dekurion" (decurio) potječe još iz vremena rimske imperijalne vojske za časnika koji je zapovijedao najnižom formacijom – desetinom. Kao dočasnički čin javlja se kod Landsknechta u XVI. stoljeću (Rottmeister), nakon čega se ustaljuje u većini najamničkih, a poslije i stajačih vojski. Sredinom XX. stoljeća postupno se iz dočasničkog pretvara u vojnički

SUVREMENI DOČASNICI JAVLJAJU SE U POSTROJBAMA LANDSKNECHTA OTPRILIKE ISTODOBNO S ČASNICIMA, SAMO ŠTO NJIH BIRAJU VOJNICI KAO SVOJE ZASTUPNIKE. NJIHOVA PRAVA FUNKCIJA I HIJERARHIJSKA USTROJENOST U VOJNOJ ORGANIZACIJI ZAPOČINJE FORMIRANJEM STAJAČIH VOJSKI TIJEKOM XVII. I XVIII. STOLJEĆA

čin, a većini suvremenih oružanih snaga vojnici se u taj čin promiču nakon odgovarajućih tečajeva.

DOČASNIČKI ČINOVI

Suvremeni dočasnići javljaju se u postrojbama Landsknechta otprikljike istodobno s časnicima, samo što njih biraju vojnici kao svoje zastupnike. Kao što je već naveđeno, njihova prava funkcija i hijerarhijska ustrojenost u vojnoj organizaciji započinje formiranjem stajačih vojski tijekom XVII. i XVIII. stoljeća. Stvaranjem masovnih oružanih snaga krajem XVIII. i početkom XIX. stoljeća, te usavršavanjem naoružanja, vojne opreme i taktičke njihove primjene, mijenja se i uloga dočasnika, koji osim temeljnih zadaća obučavanja vojnika i zapovijedanja najnižim postrojbama u borbi sve više dobivaju raznovrsne administrativne zadaće u stožerima i sustavu logistike. Istodobno počinje i njihova potpuna profesionalizacija, što je dovelo do potrebe njihova izdvajanja iz vojničkog sastava već na prvi pogled, zbog čega im se mijenja odora i počinje sličiti časničkoj (od koje se razlikuje uglavnom određenim detaljima i oznakama činova). S druge strane, sve veći raspon dužnosti i zadaća koje mogu obnašati dočasnići, kao i njihovo vrijeme službovanja koje je podrazumijevalo čitav radni vijek, rezultirali su uvođenjem većeg broja dočasničkih činova u kojima oni mogu napredovati na hijerarhijskoj ljestvici dočasničkog

Niži dočasnići načelno zapovijedaju temeljnim taktičkim postrojbama (do razine voda) i glavni su nositelji obuke vojnika i postrojbi, te provoditelji vojne stege. U određenim tehničkim rodovima i službama oni su glavni manipulatori borbenim sredstvima (npr. vođenim raketama, radarskim sustavima, sustavima veze ili električnog izviđanja i sl.) ili se osposobljavaju za vrlo specifične vojne specijalnosti (npr. za snajperiste, ronioce za posebne namjene i dr.). Redovi nižih dočasnica uglavnom su popunjavani iz vojničkog sastava, od istaknutijih vojnika koji su izazili želju za nastavkom vojne karijere u dočasničkom sastavu, ili je redova civilnog stanovništva nakon odsluženog vojnog roka.

VOJNE ORGANIZACIJE

zbora, slično kao časnici na svojoj. Zbog toga je u većini današnjih oružanih snaga uvedeno više različitih dočasničkih činova i njihovih stupnjeva u vojnoj hijerarhiji (obično se taj broj kreće u rasponu 3-8 dočasničkih činova), a pojedine države (među njima i Republika Hrvatska) uvele su i osnovnu podjelu na niže i više dočasnike.

Niži dočasnici načelno zapovijedaju temeljnim taktičkim postrojbama (do razine voda) i glavni su nositelji obuke vojnika i postrojbi, te provoditelji vojne stege. U određenim tehničkim rodovima i službama oni su glavni manipulatori borbenim sredstvima (npr. vođenim raketama, radarskim sustavima, sustavima veze ili električnog izviđanja i sl.) ili se osposobljavaju za vrlo specifične vojne specijalnosti (npr. za snajperiste, ronioce za posebne namjene i dr.).

Redovi nižih dočasnika uglavnom su popunjavani iz vojničkog sastava, od istaknutijih vojnika koji su izrazili želju za nastavkom vojne karijere u dočasničkom sastavu, ili iz redova civilnog stanovništva nakon odsluženog vojnog roka. U oba slučaja potrebno je završiti odgovarajuću izobrazbu, a u pojedinim zemljama postoje i specijalizirane dočasničke škole, koje su više ili manje inkorporirane u cijeloviti sustav školovanja, pa u njih stupaju kandidati već nakon završenog osnovnog obrazovanja.

Viši dočasnici (u oružanim snagama u kojima takva podjela postoji) obično su starije vojne osobe s većim radnim iskustvom i dodatnom izobrazbom (naprednom dočasničkom izobrazbom), koji obnašaju niz administrativnih dužnosti u raznim postrojbama, ustanovama i stožerima oružanih snaga, te su u velikoj mjeri temeljni povezni čimbenik između časnika, nižih dočasnika i vojnika u postrojbama. U određenoj mjeri zadržali su i zastupničku ulogu dočasničkog zbora i vojnika pred časnima i zapovjednicima viših postrojbi (osobito kada su na dužnosti prvog dočasnika postrojbe, ustanove ili stožera).

Iako su broj i nazivi dočasničkih činova, jednako kao i način njihova označavanja, doslovno jedinstveni za svaku vojsku (u Oružanim snagama Republike Hrvatske ustrojeno je 6

Skupina američkih dočasnika na zadaći u Falluji u Iraku (gore); Rottmeister (prikazan desno na grafici Josta Ammana) je bio vojnički čin u Landsknechta u XVI. stoljeću; Skupnik sovjetske Crvene armije na fotografiji iz 1944. godine (desno, u sredini); Ronald Brittain, regimentalni narednik vojske Ujedinjenog Kraljevstva (treći desno)

Soldaty Pobedy

dočasničkih činova), načelno su svi suvremeni dočasnici proistekli iz dva osnovna čina - kaplara (Corporal) i narednika (Sergeant).

Kaplar (Corporal, Unteroffizier; caporal; сержант) jedan je od najstarijih dočasničkih činova i prvi se put javlja 1558. godine u francuskoj vojsci (cap d'esquadre) kao zvanje za zapovjednika najniže vojničke postrojbe (de-

setine). Tijekom XVII. stoljeća većina europskih vojski uvodi ga kao oznaku čina najnižeg dočasnika, a postupnim razvojem dočasničkog zbora tijekom XIX. stoljeća iz njega u pojedinim oružanim snagama razvijaju se 2-3 viša dočasnička čina (npr. u francuskoj vojsci je uz čin caporal postojao i viši dočasnički čin caporal-chef, koji se u talijanskoj vojsci nazivao capo-

US Dod

Razvojem masovnih nacionalnih oružanih snaga dolazi do postupne profesionalizacije i dočasničkog kadra koji više nije cijelo vrijeme s vojnicima, pa dolazi do sve veće potrebe za stvaranjem novih činova i među samim vojnicima, kako bi se osigurala neprekidnost sustava zapovijedanja. Na taj način dolazi do stvaranja tzv. vojničkih činova, čime je zatvoren hijerarhijski sustav u oružanim snagama, koji je ostao aktualan i do današnjih dana.

Američki dočasnici Alvin C. York (dolje) jedan je od najpoznatijih junaka I. svjetskog rata. Kao skupnik zasluzio je medalju časti i još niz drugih odlikovanja za hrabrost. Nadimak koji je nosio gotovo cijelog života bio je Narednik York

tijekom njihove vojne karijere, iz čina narednika razvija se više dočasničkih činova različitih stupnjeva na hijerarhijskoj ljestvici. U Oružanim snagama Republike Hrvatske čin narednika je niži dočasnički čin, treći u rangu od najnižega (skupnika). Viši dočasnički činovi izvedeni od narednika, u hrvatskim Oružanim snagama su nadnarednik i stožerni narednik, dok je najviši dočasnički čin časnicički namjesnik (u američkoj i britanskoj vojsci ekvivalent mu je Sergeant Major). ■

Daily Mail

ske pa nije nepoznanica u hrvatskoj vojnoj i ratničkoj tradiciji. Od skupnika je viši čin desetnik (ekvivalent američkom i britanskom Corporalu, te francuskom caporalu) čime se završava dočasnička razina povijesno nastala razvojem čina kaplara.

Narednik (Sergeant; sergeant; Feldwebel; старшина) je dočasnički čin koji se javlja u XVI. stoljeću kod Landsknechta za označavanje dužnosti domaćina satnije, odnosno dočasnika koji je obavljao administrativne poslove u satniji ili eskadronu, bio zadužen za organizaciju unutarne službe, brinuo se za materijalno zbrinjavanje postrojbe, organizaciju kampiranja ili drugog oblika smještaja osoblja postrojbe i sl. Poslije taj dočasnik zadužuje i upravlja materijalnim sredstvima kojima raspolaže njegova postrojba i po potrebi ih daje na uporabu operativnom sastavu, te se brine o njihovoj pravilnoj uporabi i održavanju. Tijekom XIX. stoljeća, zbog povećanja opsega administrativnih poslova u oružanim snagama, a ujedno stvaranja preduvjeta za razvoj dočasničkog zabora i mogućnosti napredovanja dočasnika

tennesee.gov

Školski zrakoplov KT-1 proizvod je južnokorejskog KAI-ja i već je izvezen u nekoliko država. Prva je letjelica u potpunosti osmišljena i proizvedena u Južnoj Koreji

VOJNA INDUSTRIJA**OBR
IND**

IAKO JE JUŽNA KOREJA UNATOČ VELIKOJ DOMAĆOJ VOJNOJ INDUSTRiji JOŠ UVIJEK JEDAN OD NAJVEĆIH SVJETSKIH UVOZNIKA NAORUŽANJA I VOJNE OPREME, NA NAJBOLJEM JE PUTU DA SE ETABLIRA I NA MEĐUNARODNOM TRŽIŠTU ORUŽJA KAO OZBILJAN PROIZVOĐAČ NAPREDNIH BORBENIH SUSTAVA

1578

2003

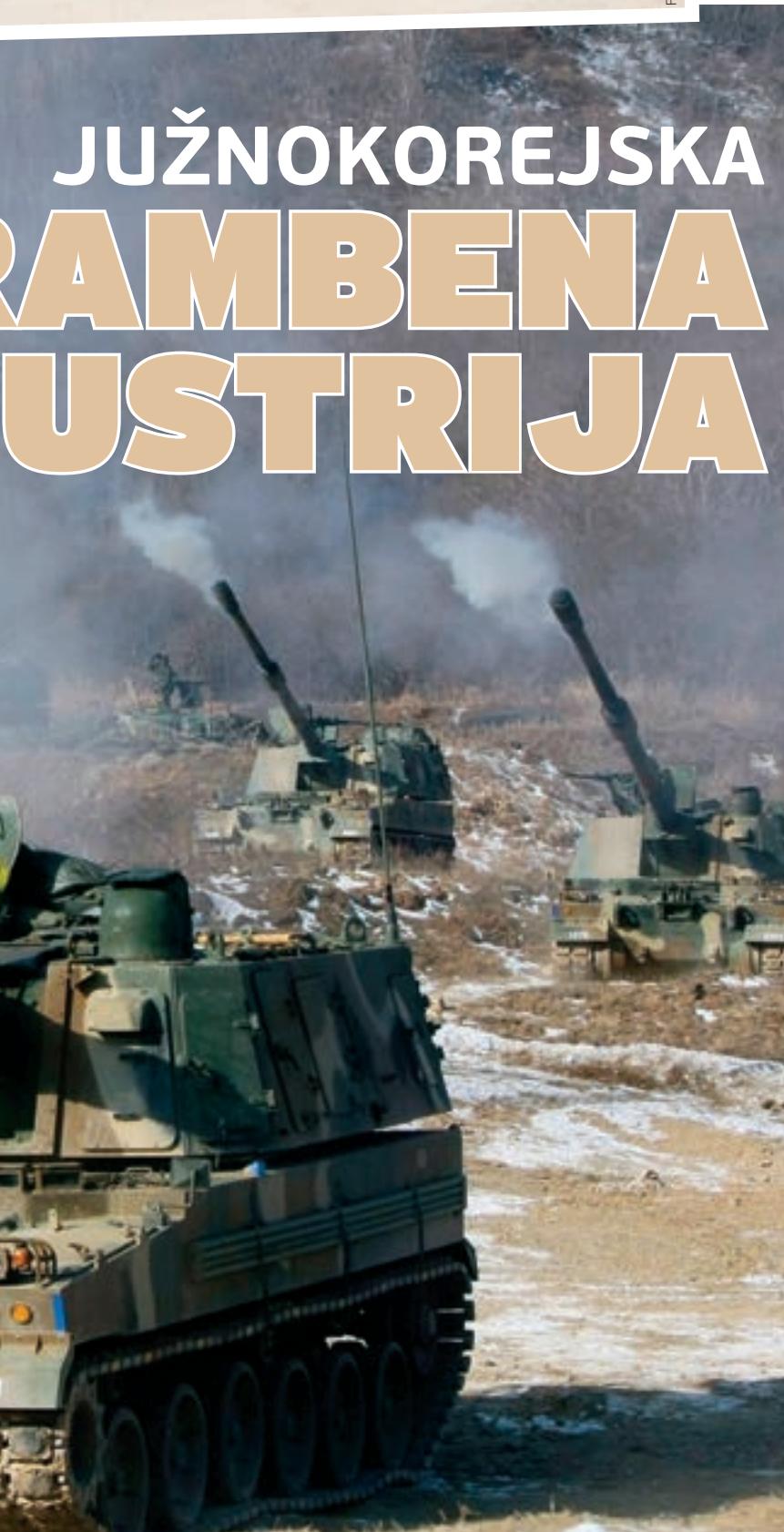

Foto: USAF

Južnokorejska obrambena industrija je s procijenjenom tržišnom vrijednošću kompanija od 29 milijardi američkih dolara u 2012. godini jedna od najvećih u azijskoj regiji. Najvažniji proizvodi njezine vojne industrije jesu oklopna vozila i tenkovi, zatim lovački zrakoplovi, višenamjenski helikopteri, ratni brodovi, vojni kamioni te druga oprema, a u bliskoj budućnosti očekuje se najveći rast proizvoda namijenjenih tržištu zrakoplovne sigurnosti, zatim sigurnosti cyber-prostora te tržišta zračnog izviđanja.

Stockholmski međunarodni institut za mirovna istraživanja (Stockholm International Peace Research Institute - SIPRI) je globalno tržište naoružanja u 2010. godini (bez Kine, uključujući i domaće narudžbe) procijenio na 411,1 milijardi dolara. Prema podacima SIPRI-ja, Južna Koreja je drugi po veličini uvoznik

PROGRAM MARS

Britansko ministarstvo obrane potpisalo je s južnokorejskom brodograđevnom tvrtkom Daewoo Shipbuilding and Marine Engineering (DSME) ugovor za gradnju i dostavu četiri novih flotnih tankera vrijednosti 706,5 milijuna američkih dolara. Plovila će biti namijenjena britanskoj Kraljevskoj ratnoj mornarici a dio su programa nabave novih plovila britanskog ministarstva obrane nazvanog MARS (Military Afloat Research and Sustainability). U skladu s potpisanim ugovorom, sva četiri plovila gradit će se u brodogradilištima u Južnoj Koreji. Temelji se na 'AEGIR' konceptu tankera tvrtke BMT Defence Services' čije se osnovne značajke očituju se u duljini od 200,9 m, širini 28,6 m, gazu 10 m te istisnini 37 000 t. Trup će imati dvostruke stranice kao i dno kako bi udovoljio međunarodnoj regulativi koja je na snazi za komercijalne/trgovačke brodove. Posadu čine 63 člana te imaju mogućnost ukrcanja 46 dodatnih članova. Tanker ima mogućnost nošenja jednog helikoptera srednje veličine s hangarom potpunog kapaciteta.

Novi će tankeri biti u stanju opskrbiti plovila na moru gorivom, vodom i hranom te će ujedno pružati potporu desantnim, kopnenim te zračnim snagama. Istodobno mogu opskrbljivati gorivom nosač zrakoplova te razarač ali i helikopterom dostavljati hranu na ostale brodove. Prilikom procesa projektiranja posebna je pozornost posvećena ekološkim značajkama tankera na okoliš pa će odabrani pogonski motori proizvoditi manju emisiju ugljičnog dioksida i biti učinkovitiji trošiti gorivo. Ulazak u službu prvog tankera očekuje se tijekom 2015. dok se posljednje plovilo u klasi očekuje do 2019., pri čemu cijena pojedinog broda iznosi 176,6 milijuna američkih dolara.

Za podmornice klase Chang Bogo nedavno je sklopljen izvozni posao s Indonezijom vrijedan milijardu američkih dolara

VOJNA INDUSTRija

oružja na svijetu s udjelom od 6% (prva je Indija s 10%), dok se u isto vrijeme južnokorejska obrambena industrijia još uvijek ne nalazi niti među prvih 10 izvoznika naoružanja već prodaju u najvećoj mjeri ostvaruje domaćim narudžbama. U 2011. je južnokorejski uvoz naoružanja iznosio 1,42 milijarde USD, unatoč manjem padu narudžbi posljednjih godina.

Potencijalne napetosti u odnosima na Korejskom poluotoku vode do rasta proračunskih izdvajanja za obranu a time i do rasta domaćih narudžbi (unatoč činjenici da je južnokorejska vojska tehnološki već superiornija Sjevernoj Koreji). Određenu korist vojna industrijia očekuje i od najavljenih redovitih planova modernizacije južnokorejske vojske te od ušteda koje će nastati smanjenjem vojnog osoblja. Vojni proračun Seoula bi do 2017. trebao dosegnuti 43,3 milijarde dolara dok je u 2011. godini iznosio 28,6 milijardi te se očekuje da Južna Koreja u sljedećem razdoblju

Prema podacima SIPRI-ja, Južna Koreja je drugi po veličini uvoznik oružja na svijetu s udjelom od 6% (prva je Indija s 10%), dok se u isto vrijeme južnokorejska obrambena industrijia još uvijek ne nalazi niti među prvih 10 izvoznika naoružanja već prodaju u najvećoj mjeri ostvaruje domaćim narudžbama. U 2011. je južnokorejski uvoz naoružanja iznosio 1,42 milijarde dolara, unatoč manjem padu narudžbi posljednjih godina

godišnje na obranu izdvaja oko 2,5 % BDP-a. Od ukupnog vojnog proračuna, za nabavke naoružanja je u 2008. godini bilo predviđeno 6,4 milijarde dolara. Osim od opremanja južnokorejske vojske, velika očekivanja se polažu i na rast udjela međunarodnog tržišta. U 2011. južnokorejske su kompanije izvezle oružje u vrijednosti 2,4 milijarde dolara što je dosadašnji rekord. Plan Južne Koreje jest da poveća izvoz naoružanja na 4 milijarde do 2020. godine što bi udvostručilo broj zaposlenih u vojnoj industriji na 50 tisuća s trenutačne 24 tisuće ljudi. Realizaciju tog ambicioznog plana bi moglo pomoći i to što su zemlje istočne Azije, vođene rastućim kineskim izdvajanjima za obranu, u proteklom desetljeću udvostručile vrijednost nabavki za oružane snage (unatoč zadržavanju brojnosti oružanih snaga). Usporedbe radi protekle je godine SAD osigurao izvozne poslove za vlastiti

vojnoindustrijski kompleks u vrijednosti 21,2 milijarde dolara (ili 52,4 % ukupnog svjetskog izvoza naoružanja) a Rusija 7,8 milijardi.

POČECI VOJNE INDUSTRije

Nakon teških razaranja koje je donio Korejski rat (1950.-1953.) oslanjanje na vojno-industrijski sektor SAD te ekonomski nerazvijenost Južne Koreje sprječili su do sredine šezdesetih godina razvoj ozbiljnije vojne industrije. Nakon predstavljanja Nixonove doktrine 1969. prema kojoj obranu trebaju nositi azijske zemlje američka vojna prisutnost je značajno smanjena te je donošenjem niza zakona s područja obrane Južna Koreja stvorila institucionalni i proračunski okvir za razvoj vojno-industrijskog sektora te na-

kon 1974. počinje sustavnu industrijalizaciju na području obrane. Do 1990. godine južnokorejska vojna indu-

**Pješačko borbeno vozilo K21,
proizvod korejske tvrtke Doosan,
jedna je od najnovijih akvizicija
južnokorejske vojske**

strija je proizvodila oko 70 % naoružanja, streljiva, komunikacijske opreme, transportnih sredstava i vojne odjeće za vlastite oružane snage, a posljednjeg desetljeća Seoul se nastoji probiti na međunarodno tržište oružja.

Južnokorejski vojno-industrijski sektor danas čini više od kompanija različite veličine. Najveće kompanije jesu Korea Aerospace Industries koja između ostalog proizvodi zrakoplove KF-16, F-15K, T-50, KT-1; zatim Samsung Techwin - proizvođač samovoznih haubica K9; Hanwha Corporation proizvođač streljiva i eksploziva; Hyundai Heavy Industries koji proizvodi tenkove K1 i K2; Daewoo Shipbuilding & Marine Engineering inače drugi po veličini brodograditelj na svijetu, Huneed Technologies - proizvođač komunikacijske opreme; STX Engine - proizvođač dizelskih motora za brodograđevnu industriju; S&T Dynamics koji proizvodi pješačko naoružanje kao tešku strojnici M2 Browning ili top Bofors 40 mm; Poon-

gsan Corporation - još jedan proizvođač streljiva i eksploziva; Samsung Thales koji proizvodi projektile a osnovan je u suradnji s francuskim proizvođačem Thalesom; LIG NEX1 proizvođač rada-ra, avioničke i komunikacijskih sustava te Doosan DST - proizvođač oklopnih vozila K200 i K21.

RECENTNA ZBIVANJA

Južnokorejska vlada posljednjih godina nastoji poticati tehničku suradnju i transfer tehnologije iz zapadnih obrambenih industrija kako bi na taj način smanjila ovisnost o uvozu naprednih obrambenih sustava ali i kako bi iskorijenila percepciju južnokorejskog vojno-industrijskog sektora kao proizvođača tehnološki nezahtjevnih dijelova ili kao običnog podizvođača.

Južnokorejsko ratno zrakoplovstvo je u fazi nabave 120 borbenih lovaca sljedeće generacije F-15K na temelju ugovora iz 2002. godine, do sada je u dvije faze kupilo 60 lovaca. Još jedna uzdanica

KAI F/A-50

Početkom 2012. godine južnokorejsko ministarstvo obrane skloplilo je novi ugovor s domaćom zrakoplovnom tvrtkom Korea Aerospace Industries (KAI) za proizvodnju novih mlaznih školsko-borbenih aviona FA-50, koji je uz trenažni pilotu predviđen za uporabu i kao laki jurišni avion. Južnokorejski KAI trebao bi u iduće dvije godine dostaviti Južnokorejskom ratnom zrakoplovstvu 20 aviona F-50, a vrijednost ugovora procjenjuje se na 600 milijuna američkih dolara. Školsko-borbeni avion FA-50 nastao je na platformi T-50/A-50, ali uz određena poboljšanja, odnosno usmjerenje na međunarodno tržište lakih jurišnika. Prvi produkcijiski prototip FA-50 svoj prvi probni let imao je u proljeće 2011. Južna Koreja kani s njime pospješiti zamjenu postojeće flote borbenih aviona F-5E. Poboljšanja FA-50 odnose se prije svega na ugradnju sustava za otkrivanje radarskog zračenja i otkrivanje projektila zrak-zrak i zemlja-zrak. Na avion se može integrirati sustave za elektroničko djelovanje prema zahtjevima naručitelja. Mogućnost napada na zemaljske ciljeve temeljiti će se na ugradnji FLIR senzorskog sustava, čime bi se trebala omogućiti uporaba šireg spektra precizno navođenih oružja zrak-zemlja, kao što su laserski navođene bombe. Najveće iznenađenje u razvoju FA-50 bio je odabir izraelskog radara Elta LE/M-2032, iako je Lockheed Martin ponudio poboljšani radar AN/APG-67(V)4, a talijanska tvrtka SELEX GALILEO svoj Vixen 500E.

Foto: Lockheed Martin

**Razarač korejske rane mornarice
Munmu the Great dobio je ime po
vijesnom korejskom vladaru. Porinut je
2003. a u aktivnu je službu ušao 2004.
kao drugi iz šest brodova svoje klase**

Foto: US Navy

južnokorejske zračne industrije trenažni zrakoplov T-50 Golden Eagle nije uspio ostvariti važan izvozni posao budući da je potencijalni naručitelj Izrael u veljači 2012. izabrao Italiju za proizvođača 30 novih naprednih trenažnih aviona tipa M346 Master. Seoul se nadobio dobiti taj posao vrijedan miliardu dolara za svoju kompaniju Korea Aerospace Industries pa je gubitak tog posla bio udarac ostvarenju plana rasta južnokorejskog izvoza. KAI je prošle godine uspio realizirati kupoprodaju T-50 s Indonezijom, čime je ostvaren prvi južnokorejski izvoz nadzvučnog zrakoplova. Istodobno su Južna Koreja i Indonezija najavile zajednički razvoj lovačkog zrakoplova.

Brodogradilišna kompanija Daewoo Shipbuilding & Marine Engineering je u prosincu 2011. osvojila ugovor za gradnju tri podmornice za Indoneziju vrijedan miliardu američkih dolara, a u veljači ove godine i ugovor o proizvodnji četiri tankera za britansko ministarstvo obrane vrijednih 450 milijuna funti. ■

NAPREDNE TEHNOLOGIJE

(II. dio)

ELEKTROMAGNE

General Atomics je u suradnji sa stručnim timom US Navy završio kritični pregled dizajna SSD faze (SSD- sustav za razvoj i demonstracije, vidi 1. dio teksta, HV br. 408) tijekom 2007. godine. Uspješni rezultati SSD faze bili su najbolji pokazatelj da se može početi s proizvodnjom hardvera i softvera za sistemske komponente, nijihovu integraciju i testiranje. Tvornička testiranja motorno-generatorskih komponenti EMALS-ovog podsustava za pohranu energije bila su dovršena u ožujku 2008. godine. U travnju 2008. obavljeno je prvo testiranje motorno-generatorske opreme pod punim opterećenjem u pogonima "Kato Engineeringa", punih 30 dana prije ugovorenog roka. Ovaj motor-generatorski sklop predstavlja dio podsustava ESS - Energy Storage Subsystem, odnosno podsus-

NAWC je s General Atomicsom u lipnju 2009. potpisao ugovor o proizvodnji, dostavi i ugradnji EMALS postrojenja za nosač letjelica USS Gerald R. Ford (CVN-78) za fiksnu cijenu od 573 milijuna dolara

stava za pohranu energije, koji uključuje motor generator, generatorski kontrolni toranj i tzv. ekscitator pohranjene energije napajanja. Puni EMALS sustav za nosač zrakoplova CVN-78 zahtijeva 12 ovakvih sklopova; pet sklopova je bilo proizvedeno pod uvjetima SDD ugovora (po jedan za svaku razinu ispitivanja), a preostala četiri za testiranje na razini sustava na EMALS testnoj stranici. Instaliranje ispitnog EMALS sustava u njegovoj realnoj veličini, kakav će biti instaliran na CVN-78 započelo je sredinom 2008. godine u kopnenom ispitnom laboratoriju u Lakehurstu.

Prva faza tzv. (HCT-1) High Ciclus Testing provedena u General Atomicsovom testnom poligonu Tupelo u saveznoj državi Mississippi. Provedeni testovi poslužili su za dokazivanje

performansi EMALS-ove električne i topilinske energetske opreme kao i tehničke mogućnosti i pouzdanost podsustava sustava za pohranu energije. Ovaj dio testiranja bio je završen početkom rujna 2008. nakon što je obavljeno 10 000 simuliranih ciklusa punjenja i pražnjenja sustava. Druga faza (HCT-2) započela je u travnju 2009., uključujući puno testiranje pogonskog energetskog sklopa (uključujući i primarni energetski interface podsustav) te pripadajući softver.

Kritični trenutak u povijesti razvoja EMALS sustava zbio se 2009. godine. Odluka o daljnjoj sudbini ovisila je o finalnoj odluci o ugradnji EMALS-a na novu generaciju američkih nosača letjelica. To je bila posljednja točka u razvojnom programu CVN-

Pripremio Igor SPICIJARIĆ, Foto: US Navy

POČETAK TESTIRANJA SUSTAVA EMALS POKAZAO JE DA SU ZACRTANI TEHNOLOŠKI DOSEZI OSTVARENI I DA ELEKTROMAGNETSKI KATAPULT FUNKCIONIRA KAKO JE PLANIRANO

TSKI KATAPULT

78 na kojoj se još uvijek mogla donijeti odluka o "vraćanju na naslijede parnog katapulta".

Međutim UŠ Navy je bila zadovoljna napretkom EMALS programa, cijenom programskih troškova, tehničkim rješenjima i "zrelošću i pouzdanošću" razvijene tehnologije i nadasve činjenicom da predviđeni terminski plan ispitivanja opreme neće nepovoljno utjecati na početne operativne sposobnosti CVN-78.

UŠTEDE KROZ RADNI VIJEK

Nakon iscrpnih analiza, UŠ Navy je odlučila nastaviti s EMALS projektom na temelju proračuna ušteda kroz životni vijek sustava (nosač letjelica) koje su obećavale nove tehnologije, kao i izbjegavanje dodatnih finansijskih troškova na re-inženjerskim radovima

na nosaču kao i troškove nastale zbog probijanja zacrtanih rokova vezanih za ulazak CVN-78 u službu.

Na temelju takvih razmišljanja donešena je odluka da se s General Atomicsom potpiše ugovor za proizvodnju prvog elektromagnetskog katapulta - ali isključivo za fiksnu cijenu, koji bi oslobodili mornaricu izloženosti dalnjim troškovima i prekoračenju rasporeda. Takva vrsta ugovora zahtijevala je i prilično veliki preustroj programskog menadžmenta.

NAWC je s General Atomicsom u lipnju 2009. potpisao ugovor o proizvodnji, dostavi i ugradnji EMALS postrojenja za nosač letjelica USS Gerald R. Ford (CVN-78) za fiksnu cijenu od 573 milijuna dolara.

Fiksna cijena nije uključivala izmjenu ugovora potписанog u prosincu 2009.,

koji se odnosi na proizvodnju AAG sustava za zaustavljanje zrakoplova za CVN-78, što je ukupnu cijenu podiglo za dodatnih 102 milijuna dolara. Na taj je način ukupna vrijednost EMALS i AAG dosegnula cijenu od 675 milijuna dolara. Dodatnim aneksom ugovora, potpisanim u srpnju 2010. precizirani su i termini dostave pojedinih elemenata EMALS i AAG sustava u Northrop Grummanovo brodogradilište (sada HII) u Newport Newsu, na čijem se navozu gradi CVN-78.

U rujnu 2009. NAVAIR je objavio da je EMALS završio prvu fazu tzv. (HALT - Highly Accelerated Life Testing) ispitivanja i drugu fazu SFD (System Functional Demonstration) tj. ispitivanja funkcionalnog demonstratora.

HALT testiranja uključivala su ispitivanja tehničkih performansi lansirnog motora pod uvjetima koji će vladati u realnim uvjetima "na moru" koja su potvrđila vrhunske performanse opreme, čak i pod ekstremnim uvjetima korištenja. SFD testiranjem repliciran je puni dijapazon lansirnih sposobnosti. Samim puštanjem u pogon potvrđena je spremnost sustava za lansiranje ispitnih tereta i samih letjelica. Faza SFD 2 ispitivanja odnosila se na integriranje i testiranje svih energetskih komponenti lansirnog sustava s lansirnim kontrolerom. Sljede-

NAPREDNE TEHNOLOGIJE

NAPREDNI SUSTAV ZA ZAUSTAVLJANJE (AAG)

General Atomics je u veljači 2005. s NAWC Aircraft Division potpisao petogodišnji ugovor, vrijedan 95,8 milijuna dolara za konstrukciju i realizaciju demonstracijske SDD faze (System Development and Demonstration) odnosno naprednog sustava za zaustavljanje zrakoplova - AAG (Advanced Arresting Gear). Taj bi sustav trebao u budućnosti zamjeniti sadašnji hidraulični Mk-7 Mod.4 sustav zaustavljanja instaliran na nosačima.

Gerald R. Ford bit će prvi američki nosač opremljen AAG sustavom ali bit će ga moguće ugraditi na sve postojeće nosače klase Nimitz. AAG nudi veći potencijal za zaustavljanje težih i bržih zrakoplova kao i bespilotnih letjelica kojih će u budućnosti sve više biti na palubama nosača. Demonstracijski AAG izgrađen je u Lakehurstu. Do prve polovice 2012. uglavnom su bili provođeni testovi sa "zabravljenim" sustavom, simulirajući određene sile i težine.

AAG je, tehničkim rječnikom rečeno, turbo-električni sustav u kojem su hidraulički cilindar i klip zamjenjeni rotacijskim električnim motorima koji pokreću vodene turbine, spojene s velikim induksijskim motorom koji omogućava preciznu regulaciju sile zaustavljanja bilo koje letjelice. Regulacijom sile zaustavljanja istodobno se smanjuju vlačne sile u čeličnim sajlama i napetosti u njima tijekom dinamičke faze usporjenja letjelice koja sljeće. Osim toga, AAG omogućava da se vrlo precizno mogu kontrolirati veličine opterećenja na kuki zrakoplova, namijenjenoj za zahvat zaustavnih sajli razapetih preko palube nosača i prema veličinama tih opterećenja dozirati sila kočenja do potpunog zaustavljanja letjelica. Prema najavama iz General Atomicsa, prve komponente AAG sustava početkom ožujka 2013. počet će se dostavljati u brodogradilište u Newport Newsu gdje će biti ugrađene na CVN-78.

ča, SFD 3 faza, obuhvaća integriranje ostatka zemaljski-baziranog sustava i početak testiranja osnovnih sposobnosti pretvorbe električne energije u mehaničku silu i početak testova nosivosti tereta u NAWC-ovom centru u Lakehurstu.

Međutim, planirani program je pretrpio neuspjeh u siječnju 2010., kada je softverski problem izazvao kvar EMALS prototipa za vrijeme obavljanja testa. Jedna od katapultnih "koljevkki" koja služi za fiksiranje prednjeg kotača lansiranih letjelica, krenula je u suprotnom smjeru i sudarila se s drugom opremom tijekom testiranja. Došlo je do ozbiljnog oštećivanja opreme, što je imalo za posljedicu odgađanje ispitnog

Jedan F /-18E Super Hornet iz sastava Squadrona za testiranje i evalvaciju 23 (VX-23) poletio je 18. prosinca 2010. i postao prvi "upravljivi" zrakoplov (s ljudskom posadom) koji je bio lansiran pomoću elektromagnetskog katapulte

programa za oko tri mjeseca, s time da je ukupni EMALS razvojni raspored "probijen" za sedam mjeseci (s obzirom na to da je trebalo razviti dodatni softver za testiranje i integraciju). Koncem rujna 2010. NAVAIR je objavio da su početna ispitivanja sa "zabravljenim" koljevkama EMALS prototipa dovršena (među ostalim ispitivanjima, obavljena su i ispitivanja koja su po lansirnoj masi bila ekvivalent težini mornaričkog palubnog zrakoplova F 18E Super Hornet). Taj podatak predstavlja je početak punog programa SFD testiranje koje je započelo 12. rujna 2010. Malo više od tri mjeseca poslije, točnije 18. prosinca 2010., jedan F /-18E

MOGUĆI ŠTETNI UTJECAJI

S obzirom na vrlo visoki energetski puls i energetske opterećenje vezano za normalno funkcioniranje EMALS-a, elektromagnetske interferencije (smetnje) i njihovi potencijalni učinci bili su od početka projekta prepoznati kao potencijalni uzrok zabrinutosti za rad ostalih električnih sustava odnosno kao potencijalni hazard za cijelokupni brodski okoliš.

Vrlo snažna magnetska polja pojavit će se u neposrednoj blizini zrakoplova u kojima je ugrađena vrlo osjetljiva elektronička oprema, oružje i oprema za otkrivanje magnetskih anomalija ispod površine mora. Prema tome, od primarne je važnosti da se utvrdi vjerojatnost elektromagnetske interferencije između EMALS-a i njemu susjednih sustava. Rješavanje ovog seta problema bilo je prepusteno multidisciplinarnoj ekipi stručnjaka koja je ispitivala EMI utjecaje na ljude, opremu, zrakoplove i streljivo.

Testiranja EMI utjecaja kulminirala su prije otprilike 18 mjeseci s prvim pravim testom EM katapulte. Obujam do sada obavljenih preinaka kao i onih još eventualno potrebnih, u procesu eliminiranja elektromagnetskih interferencija ostao je u okviru gabaritnih "tehnoloških tolerancija" EMALS sustava. Najodgovorniji ljudi General Atomicsa uzdaju se u veliko iskustvo koje njihova tvrtka ima na polju primijenjene elektrotehnike i elektronike i dali su jamstva US Navy da će prvi elektromagnetski katapult biti na vrijeme ugrađen na nosač CVN-78 USS Gerald R. Ford.

Super Hornet izsastava Squadrona za testiranje i evalvaciju 23 (VX-23) poletio je u nebo iznad Lakehursta, preciznije postao je prvi "upravljivi" zrakoplov (s ljudskom posadom) koji je bio lansiran pomoću elektromagnetskog katapulte. Ovo je bio glavni - i vrlo javni - plus za program, iako, EMALS još uvijek nije bio u potpunosti "zreo". Tijekom tog, "povijesnog" 18. prosinca 2010., provedena su ukupno četiri lansiranja a zatim je program ponovno zastao. Razlog je bio u analizi rezultata i otklanjanju problema koji su identificirani iz tih inicijalnih testova. Problem je bio u softverskom "tuningu" motora za lansiranje. Početna

"prava" lansirna ispitivanja otkrila su izvjesnu, doduše ne veliku prazninu u području konstantne potisne snage svakog pojedinačnog linearног motora kako zrakoplov ubrzava duž katapulte. U General Atomicsu su naknadno razvili softversku izmjenu koja je bila predmetom uspešnih dodatnih testiranja i demonstracija u ožujku 2011. Let testovi s F/A-18e nastavljeni su u svibnju 2011. Može se reći da su se od tada stvari odvijale prilično glatko, pa su tijekom 2011., prošireni programi testiranja da bi se pokrile sve klase zrakoplova kojima se koriste na nosačima zrakoplova, uključujući i zrakoplove T-45, C-2A, i E-2D. Također je nastav-

ljen i program testiranja "zabravljenog" sustava.

VELIKO POVJERENJE

Zaključno s veljačom 2012. sustav EMALS demonstratora na ispitnom poligonu Lakehurst proveo je ukupno 134 elektromagnetska lansiranja (uključujući i prvo lansiranje F-35C provedeno 18. studenoga 2011. - dvije godine prije originalnog plana) i već tada se približio brojci od 2000 uspešnih lansiranja. Prema izjavi samog Forneya, sustav je značajno sazrio od prvog lansiranja u prosincu 2010. a testiranje na demonstratoru u Lakehurstu samo je učvrstilo povjerenje u sustav.

General Atomics je okarakterizirao EMALS kao multi-megawatni (300 MW) elektroenergetski sustav koji kombinira generatore, sustave za pohranu energije, ispravljače i pretvarače napajanja, modulatore električnog impulsa s PWM kontrolom (Pulse Width Modulation). U sustav su uključeni linearni indukcijski motor (LIM) s više od 136 000 kg potiska, te napredna tehnologija za upravljanje, nadzor i dijagnostiku zatvorenog sustava. U tehničkom smislu, ukupna konstrukcija EMALS sustava može se podijeliti u šest glavnih podsustava.

1. Primarni energetski interface (sučelje): omogućava spajanje s brodskim električnim distributivnim sustavom i dostavu energije do generatora koji služe za proizvodnju energije koja se pohranjuje.

2. Motor za lansiranje: adaptiran u LIM konfiguraciju. Riječ je o kompaktnoj, modularnoj izvedbi ukomponiranoj u strukturu sletne palube koja pretvara električnu struju u elektromagnetsku silu koja ubrzava zrakoplov (općenito letjelicu) uzduž lansirne tračnice. Jednostavna, pomicna koljevka fiksirana je za zrakoplov / letjelicu pri polijetanju, na identičan način kao i kod postojećeg parnog katapulte. Nakon što je obavljeno lansiranje letjelice, automatika prebacuje tok električne struje u suprotnom smjeru što vrlo brzo usporava "lansirnu koljevku" do njezina potpunog zaustavljanja i to sve bez potrebe za tzv. vodenom kočnicom kojom se koriste parni katapulti.

3. Elektronika za konverziju snage: ovaj dio opreme "izvlači" energiju iz sustava za pohranu energije i pretvara je u putujući energetski val, odgovarajućeg napona i jakosti za pokretanje "lansirne koljevke" uzduž lansirnih tračnica. Utemeljen na provjerenoj tehnologiji koju je General Atomics već ranije razvio i koristio u svojim komercijalnim proizvodnim programima, ovaj dio opreme smješten je u kompaktne module postavljene ispod sletne palube.

4. Kontrola lansiranja: EMALS sustav se koristi zatvorenim sustavom tzv. petlje za nadzor jakosti električne struje lansirnog motora u realnom vremenu. Visoka pouzdanost i arhitektura sustava zasnovana je na uporabi provjerenih komercijalnih komponenti gdje god je to bilo moguće. Kontrolni sustav omogućava da struja koja dolazi do lansirnog motora bude precizno nadzirana u realnom vremenu što omogućava optimiziranje startne brzine i "glatkiju" lansirna ubrzanja koja odgovaraju letjelicama u širokom dijapazonu njihovih težina.

5. Pohrana energije: potrebna energija za lansiranje "izvlači" se iz sustava za pohranu (skladištenje) energije. Uređaji daju sasvim dovoljno energije za lansirni proces koji traje dvije do tri sekunde. Uređaji za pohranu energije pune se iz brodskih energetskih mreža između dvaju lansiranja.

6. Energetski distribucijski sustav: služi za prijenos i distribuciju električne energije od pretvarača do motora za lansiranje i obuhvaća spojnu kablažu, sklopke i limitatore.

NAPREDNE TEHNOLOGIJE

Bez obzira na činjenicu da izgradnja opreme i samog nosača CVN-78 prolazi kroz svoj SDD (System Design and Demonstration) program, koji je bremenit vlastitim problemima, programski menadžment EMALS-a se nuda da će na temelju svakodnevne suradnje s brodograditeljima finalni EMALS hardver za CVN-78 biti dostavljen prema rasporedu.

Zanimljivo je da se punikomplet EMALS/AAG opreme za nosač CVN-78 sastoji od 8400 zasebnih elemenata. Do danas, General Atomics je dostavio više od 522 tona opreme i više od 53 km spojne kablaže. U veljači ove godine u GA skladištima u Tupelou bilo je još nekoliko stotina tona opreme i 18 km dodatnih kabela spremnih za dostavu. Što se tiče SSD faze, ona je zaključno s veljačom 2012. bila završena više od 85 %. Prema službenim najavama, sljedeći krug ispitivanja zrakoplovne kom-

Do sada je već odrđeno nekoliko testiranja i procjena tehničkih performansi EMALS elemenata i mogućnosti njihova upravljanja u surovom pomorskom okruženju. Elementi su bili izloženi direktnom utjecaju soli, ulja, pjeni za gašenje vatre, vodi, ledu i velikoj temperaturi da bi se saznalo kako će podnosići realne uvjete rada

patibilnosti koji započinje početkom 2013. omogućit će US Navy razvijanje lansirnih specifikacija za svaki pojedini tip palubnih zrakoplova 7 letjelica kojima se koriste na nosačima. Spomenute specifikacije određuju razinu potrebe energije za svako pojedinačno lansiranje prema varijablama koje uključuju tip zrakoplova, njegovu ukupnu težinu u trenutku lansiranja, smjer i brzinu vjetra u trenutku lansiranja.

Upravo iz tih razloga na poligonu Lakerhurst nastoje se u najvećoj mogućoj mjeri simulirati stvarni uvjeti brodske konfiguracije. Na tamošnjem ispitnom poligonu instalirana su čak četiri elektromagnetska katapultu koji međusobno "dijele" određene podsustave ali se prema potrebi također može promijeniti i kalibrirana kablaže da bi se mogla simulirati točno određena tipologija lansiranja.

Do sada je već odrđeno nekoliko te-

stiranja i procjena tehničkih performansi EMALS elemenata i mogućnosti njihova upravljanja u surovom pomorskom okruženju. Elementi su bili izloženi direktnom utjecaju soli, ulja, pjeni za gašenje vatre, vodi, ledu i velikoj temperaturi da bi se saznalo kako će podnosići realne uvjete rada. Ovakva testiranja pridonijela su da se uoče određene slabe točke, uočene ponajprije na sustavu kablaže i interfacea te da se uklone.

Krajnji cilj takvih ispitivanja jest postizanje maksimalno moguće pouzdanoosti sustava uz istodobno smanjenje potrebnog vremena i troškova potrebnih za njegovo svakodnevno održavanje i popravke. Zatrtani cilj je smanjiti prosječno vrijeme popravka na manje od jednog sata, u odnosu na 12 sati koliko je sada potrebno za popravak prosječnog kvara na postojećem parnom katapultu C 13-2. ■

Vijesti,
aktualnosti,
zanimljivosti
iz policijskog rada
čitajte na:

www.mup.hr

Švedski kralj Gustav X. bio je među krivcima Trećeg švedsko-poljskog rata (1655.-1660.) i tako prekinuo kratko razdoblje mira u Europi

PODLISTAK

RATNIČKA PROŠLOST SKANDINAVSKIH ZEMALJA

NEMIRNI

NAKON TRIDESETOGODIŠnjEG RATA ŠVEDSKA NIJE MIROVALA, NEGOTRIM VLASTITIM I SAVEZNIČKIM KAMPAŃJAMA, NEPRESTANO NASTOJALA OJAČATI SVOJ STATUS VELESILE. S OBZIROM NA TO DA SU I SUSJEDI IMALI SLIČNE INTERESE, RAT JE POSTAO KONSTANTA ŠIREG PODRUČJA SJEVERNE EUROPE

Ojačana nakon Tridesetogodišnjeg rata (1618.-1648.), Švedska je nastojala iskoristiti probleme u kojima se Poljska našla tijekom Rusko-poljskog rata (1654. – 1667.). Uz pomoć litavskih i dijela poljskih feudalaca Švedjani 1. srpnja 1655. prodiru preko Pomeranije, Brandenburga i Litve u Poljsku. Time počinje Treći švedsko-poljski rat (1655. – 1660.). Švedjani vrlo brzo zauzimaju Varšavu i veći dio poljskog teritorija. Time je posebno bilo pogodeno seljaštvo, pa je ubrzo izbio ustanak protiv švedskih okupatora, koji se pretvorio u borbu za nacionalno oslobođenje. Do svibnja 1656. oslobođena je Varšava, veći dio Poljske i Litve, a švedske su

**Zahvaljujući
pobjedi u pomorskoj
bitci kod Eresunda
8. studenoga 1658.
nizozemsко-danska
deblokadna flota
uspjela je prekinuti
opsadu Kopenhagena.
Posljedica bitke bilo
je i sklapanje mira
Švedske i Danske, no
takvo stanje nije dugo
potrajalo: sjever Eu-
rope opet je pogodio
rat. Slika gore djelo
je suvremenika bitke
Erika Dahlbergha**

snage prisiljene na povlačenje. Tom prilikom napušta ih i većina poljskih kolaboracionista, pa je švedski kralj Karl Gustav X. prisiljen sklopiti savezništvo s Brandenburgom, koji se uključuje u ratne sukobe s oko 18 000 vojnika. Švedsko-brandenburške snage započinju ofenzivu u srpnju 1656. i ponovo ovladavaju Varšavom.

STALNE PROMJENE STRANA

S druge strane plašeći se švedske ekspanzije, Rusija je prekinula rat s Poljskom i objavila rat Švedskoj. U takvoj je situaciji Švedska 1657. zaključila novi saveznički sporazum s Brandenburgom, ali i Transilvanijom o zajed-

ničkom pohodu na Poljsku i podjeli njezina teritorija. Transilvanske snage prodle su preko Karpatu u Poljsku i sjedinile se sa švedskim, pa je Poljska sklopila vojni savez s Danskom kojem se 1658. godine priključila i Austrija. Zatim i Brandenburg mijenja stranu i prelazi u savezništvo "antišvedske" koalicije. Pod pritiskom nadmoćnijih protivnika, švedske i transilvanske snage prisiljene su na povlačenje iz prostora Poljske, ali je zato nastavljen švedsko-danski sukob. Švedjani su od Danaca preuzeli južni dio Skandinavskog poluotoka i okupirali dio južne Danske. Iako su potpisali mir u Roskildeu 28. veljače 1658. Dan-

Umjetnički prikaz svečanog banketa sudi-
onika potpisivanja mirovnog sporazuma u
Roskildeu 1658. (lijevo). No, potpisnici se nisu
pridržavali svoje riječi i rat je ponovno počeo

Marinko OGOREC

EUROPSKI SJEVER

ci se nisu pridržavali njegovih odredbi pod utjecajem Nizozemske, pa je rat nastavljen. Ključni trenutak rata bila je opsada Kopenhagena, koju je švedska flota blokirala s mora, a na kopnu je iskrcala 8 000 vojnika za kopnenu opsadu. Blokada je riješena angažiranjem zajedničke nizozemsко-danske deblokadne flote, koja je u pomorskoj bitki kod Eresunda 8. studenoga 1658. godine razbila švedsku flotu i deblokirala Kopenhagen. Nakon te bitke Švedska je bila prisiljena sklopiti mir s Danskom i vratiti joj otoke Bornholm i Trondheim.

ŠVEDSKO-BRANDENBURŠKI RAT

Poljska je u lipnju 1658. obnovila rat s Rusijom, na što je Rusija u studenom iste godine sklopila mir sa Švedskom, a Poljska je nastavila voditi rat na dvije strane. Unatoč takvom naprezanju, uspjela je potisnuti Šveđane iz najvećeg dijela pribaltičkih područja, a tijekom 1658. – 1659. sudjeluje u borbama protiv Šveđana na teritoriju Danske. Ipak, pod sve snažnijim pritiskom Rusije i uz politički angažman Francuske, Engleske i Nizozemske, Poljska je 1660. bila prisiljena sklopiti mir sa Švedskom. Njime je vratila neke svoje pokrajine, ali je dominacija Švedske u Baltiku i dalje ostala prijetnja njezinoj nacionalnoj sigurnosti. Kratko razdoblje mira prekinuto je tzv. Švedsko-brandenburškim ratom (1674. – 1679.) koji je neposredni produkt Tridesetogodišnjeg rata. Bolje rečeno, nastao je zbog savezničkih obveza iz međunarodnih sporazuma koji su realizirani tijekom tog prvog globalnog sukoba na europskom prostoru. Naime, ispunjavajući obveze, Brandenburg je uputio kontingenat svojih snaga (oko 15 000 vojnika i časnika) kao pomoć Nizozemskoj protiv Francuske. Kako bi pomogle Francuskoj, svom savezniku iz Tridesetogodišnjeg rata, a ujedno realizirale i svoje ekspanzionističke ciljeve, švedske snage pod zapovjedništvom Waldemara Wrangela upale su krajem 1674. godine u Brandenburg, čime je započeo Švedsko-brandenburški rat. Sredinom

lipnja sljedeće godine Šveđani su ovladali Havelbergom i Rathenowim, te stigli do grada Brandenburga, no u bitki kod Ferbelina Švedske su snage bile razbijene i prisiljene na povlačenje prema sjeveru.

ŽESTOKO PROTIV ŠVEDSKE

Nakon te bitke rat Švedskoj objavila je i Danska, a borbenia djelovanja nastavljena su oko strateških utvrda u Pomeraniji. Brandenburško-danskoj koaliciji ubrzo pristupa većina sjevernih njemačkih kneževina i u žestokoj ofenzivi do kraja 1675. saveznici su osvojili utvrde Wolgast, Wismar, Wollin i otok Usedom. Tijekom zime 1675./76. Šveđani su povratili otok Usedom i započeli opsadu utvrde Wolgast, međutim saveznici su do siječnja 1678. zauzeli utvrđeni švedski grad Stettin i otok Riegen, no u brzom protunapadu Šveđani su Riegen povratili za nepunih 15 dana. Sredinom studenog 1678. švedske su

Bitka kod Ferbelina (dolje na slici Adolpha von Menzela) najpoznatiji je sukob Švedsko-brandenburškog rata, voden 1675. godine. Tijekom sljedećih nekoliko godina uslijedio je niz bitaka s promjenjivom srećom i čestim upletanjima raznih saveznika. Švedska je, po nekim interpretacijama, izgubila rat, ali je sačuvala status velike europske sile

snage upale na prostor Prusije, međutim, pod pritiskom saveznika prisiljene su na povlačenje. Rat je završio mirovnim sporazumom u Saint-Germain-en-Laye 29. lipnja 1679. Njime su se, pod velikim pritiskom Francuske, Brandenburg i Danska bile prisiljene odreći velikog dijela osvojenih švedskih teritorija. Brandenburg je zadržao samo istočnu Pomeraniju. Iako je iz tog rata izšla kao svojevrsni gubitnik, Švedska je zadržala status velike europske sile i svoju prevlast na prostoru Baltika, te postaje imperijalno carstvo na Baltiku. Naime, 1693. godine parlament je monarhu Karlu XI. dao absolutističke ovlasti. Naravno, toliko moćna zemlja na prostoru sjeverne Europe bila je ozbiljna prijetnja svim ostalim državama u regiji zbog čega vrlo brzo dolazi do stvaranja protušvedske koalicije koju formiraju Danska, Poljska, Saksonija i Rusija i izbjeganja Velikog sjevernog rata (1700. – 1721.). ■

DOMOVINSKI RAT

dr. sc. Ante NAZOR, ravnatelj Centra

Među izvješćima "komande 5. vojne oblasti" postrojbama u zoni njezine odgovornosti nalaze se i informacije o susretima s pojedinim civilnim dužnosnicima i suradnji s mjerodavnim tijelima "društvenopolitičkih zajednica". Jedno od takvih izvješća, 4. rujna 1990. potpisao je "komandant" general-pukovnik Konrad Košek. S obzirom na to da je sredinom svibnja 1990., odmah nakon što su postali poznati rezultati višestračkih izbora u Hrvatskoj, vrh JNA zapovjedio oduzimanje ("spremanje u skladisti JNA") oružja hrvatske Teritorijalne obrane, ciničan je navod u izvješću "da JNA poštuje volju naroda o izboru svojih organa vlasti". Informacija o suradnji sa nadležnim organima u DPZ

vidljivo je da isti doprinose zbližavanju različitih stavova i mišljenja.

Zbog toga svaka razmišljanja i diskusije u kojima se ovakvi susreti od strane pojedinaca iz naših sastava žele prikazati u drukčijem svetu, su tendenciozna i neprihvatljiva, sračunata na omalovažavanje kako organa vlasti, tako i predstavnika JNA koji učestvuju u međusobnim razgovorima.

JNA aktivno učestvuje u političkom životu Jugoslavije i u tu svrhu ima svoje delegate-zastupnike na svim nivoima skupštinskog organizovanja i vlasti u zemlji. To je slučaj i u višestračkim skupština-ma u Sloveniji i Hrvatskoj. Sama ta činjenica da smo prihvatali rad u najvišim republičkim tijelima obavezuje nas na suradnju i davanje mišljenja o

prepreka na cesti Benkovac-Karin, u predjelu Kule Atlagić, SO Benkovac, ovlaštenoj službenoj osobi SJS Benkovac, dao slijedeće obavijesti:

"Dana 17. 08. 1990. godine u poslijepodnevnim satima, nalazio sam se u kući u Benkovačkom Selu. Između 18-19 sati, ispred avlje moje kuće okupilo se dosta mještana Benkovačkog Sela, a iz one grupe se čulo: "Idemo postaviti kamenje na cestu prema Karinu", "Idu specijalci iz Obrovca prema Benkovcu". Nije mi poznato tko je to vikao, a ja sam odmah potom uzeo traktor mog oca te sa njim otišao do kava od "Kimonta" te u traktor utovario kamen. Kamen u traktor mi je pomogao tovariti A. Zoran, sin Dušana, R. Kristian, a bilo je još tu djece, čija imena ne znam.

HRVATSKI MEMORIJALNO-DOKUMENTACIJSKI CENTAR DOMOVINSKOG RATA U SURADNJI S HRVATSKIM VOJNIKOM OBJAVLJUJE AUTENTIČNE DOKUMENTE I MEMOARSKO GRADIVO VEZANO UZ DOMOVINSKI RAT

POKUŠAJ UVODENJA IZVANREDNOG STANJA U HRVATSKU

IZVJEŠĆE O SURADNJI S REPUBLIČKIM DUŽNOSNICIMA I TIJELIMA TE SLUŽBENA ZABILJEŠKA O BARIKADAMA 17. KOLOVOZA

U dosadašnjim informacijama kako pismenim tako i usmenim ova komanda kao i SSNO isticali su potrebu suradnje sa nadležnim republičkim organima na celoj teritoriji Jugoslavije. U skladu sa ovim, Komanda 5. VO upozorila je jedinice na potrebu suradnje sa svim institucijama na terenu uz neka ograničenja koja se odnose na nacionalistički eksponirane pojedince (naš akt str. pov. br. 25-168-501 od 12. 07. 1990. godine).

U izvršavanju ovih zadataka učestvuju i komande najviših nivoa. Tako je 31. 08. 1990. g. u Splitu predsednik Republike Hrvatske dr. Franjo Tuđman primio komandanta VPO, vice-admirala Milu Kandića. Ovaj razgovor organizovan je uz znanje najviših državnih i vojnih organa. Međutim, i pored toga što je opredelenje JNA potpuno jasno, da treba suradivati sa svim nadležnim institucijama, ovaj susret u nekim našim sredinama zlonamerno se tumači od strane pojedinaca i grupa. Konstatacije i tumačenja uglavnom se svode na mišljenje da JNA popušta pred zahtevima i stavovima republičkih rukovodstava i sl. Upozoravamo na do sada više puta prezentovane vam stavove da je JNA oružana sila svih naših naroda i narodnosti, te da iz toga razloga poštuje volju naroda o izboru svojih organa vlasti.

Zbog toga JNA ne ignorira novoizabrana republička rukovodstva, iako oni to žele prikazati javnosti, već želi obostranu suradnju uz puno poštovanje različitosti u mišljenima i stavovima. U razgovorima naših vojnih rukovodioca sa predstvincima vlasti isticani su stavovi za koje se zalaže vojni vrh i predsedništvo SFRJ, a kako smo vas već informisali sa sadržajem razgovora sa vladom Slovenije,

pojedinim pitanjima, posebno iz domena organizacije i funkcioniranja OS i JNA. Svi naši razgovori koji su organizovani i oni koji će uslediti vode se u tom pravcu i sa ciljem da JNA (5. VO) u svojim mogućnostima dopriene smirivanju političkih prilika u zemlji u celini. O susretima sa organima vlasti u Sloveniji i Hrvatskoj informisat ćemo vas redovno posle svih naših službenih kontakata. Iz tog razloga nema nikakve potrebe za razna nagađanja, spekulacije i insinuacije od strane pojedinaca u jedinicama i ustanovama. Sa ovom informacijom upoznati starešine i građanska lica na službi u JNA, a u izvornom obliku koristiti je i za redovno informisanje vojnika.

Nažalost međusobni susreti predstavnika hrvatske vlasti i JNA nisu sprječili oružanu pobunu Srba u sjevernoj Dalmaciji, tzv. balvan revoluciju. O tome je već bilo riječi u Hrvatskom vojniku, no budući da tada nisu prezentirani svi podaci, ovdje se navodi "Službena zabilješka Stanice javne sigurnosti Benkovac o postavljanju barikada na cesti Benkovac – Karin 17. kolovoza 1990.", napisana 19. rujna 1990. u Benkovcu. Bilješku je potpisao "ovlaštena službena osoba" Milanko Nikola.

SLUŽBENA ZABILJEŠKA

R. M., sin Miroslava i majke Žorke rođene Trbović, po zanimanju zidari, rođen u Benkovcu, dana 20. 07. 1970. godine, stalno nastanjen u Benkovačkom Selu, SO Benkovac, po narodnosti Srbin, državljanin SFRJ, neoženjen, vojsku nije služio, do sada nečlan, bez zaposlenja, je dana 19. 09. 1990. godine, u prostorijama SJS Benkovac, u vezi postavljanja

"Po utovaru kamena u traktor, istog sam odvezao na cestu Benkovac-Karin, te ga iskipao u predjelu Kule Atlagić, na lijevi prometni trak tj. na trak koji je namijenjen vozilima koja se kreću iz pravca Obrovca. Odmah iza mene traktorsku prikolicu natovarenu sa kamenjem iskipao je R. Luka. Sa Lukom nije nitko bio društvo, a nije mi poznato gdje je kamen utovario. Još jednu traktorsku prikolicu natovarenu sa kamenom na isto mjesto gdje smo kamen iskipali Luka i ja, iskipao je i R. Dušan i njegov sin Davor. Nije mi poznato da li je još netko bio u društvu sa R. Dušanom i njegovim sinom. Na tom mjestu nismo više istovarali kamen, niti na bilo kojem drugom mjestu, jer je u jednom trenutku iz pravca Benkovca našlo jedno osobno vozilo na kamenja koja smo navezli na cestu, a mi dok smo to vidjeli pobegli smo sa traktorima sa lica mjesta, a A. Zoran, sin Dušana, je iskipao kamenje pored asfaltne ceste u krš, M. Nikica, sin Mome, se sa traktorom i kamenjem vratio kući, S. Milenko, s. Stevana, nije ni došao do mjesta gdje smo iskipali kamen, jer mu se guma na traktoru probušila, pa je iskipao kamen u kršu, Ž. Dragan je negdje do pola puta vozio kamen, ali se vratio nazad kući pošto je video da nema dovoljno goriva, R. Veljko je imao natovaren traktor sa kamenjem, ali on nije išao, i Ž. Živko i njegov sin Dražen su istovarili kamen u krš koji se nalazi u blizini mjesta gdje smo mi iskipavali kamen na cesti.

Ništa više u vezi sa postavljanjem prepreka od kamenja na cesti Benkovac-Karin nemam reći, izuzev što se kajem što sam tako nešto učinio, a sigurno više to nikada neću učiniti."

Priredila i snimila: Leida PARLOV

DOMOVINSKI RAT

Deset novih knjiga o DOMOVINSKOM RATU

IZDAVAČKA DJELATNOST HRVATSKOG MEMORIJALNO-DOKUMENTACIJSKOG CENTRA DOMOVINSKOG RATA BOGATIJA JE ZA 10 NOVIH NASLOVA TEMATSKE VJEZANIH UZ DOMOVINSKI RAT PROMOCIJA KOJIH JE ODRŽANA U HRVATSKOM DRŽAVNOM ARHIVU

Među novim izdanjima je *Zbirka fotografija iz Domovinskog rata 1991.-1995.*, s prizorima iz Šibenika i šibenskog zaleđa u Domovinskom ratu ratnog novinara i fotografa Stanka Ferića, znanstvene studije *Otkos-10 (Domovinski rat u zapadnoj Slavoniji 1990.-1991.)* autora dr. sc. Anđelka Mijatovića u kojoj se navodi da je od 31. listopada do 4. studenoga 1991. oslobođen okupirani prostor Bilogore, čime je sprječeno spajanje 5. korpusa JNA s neprijateljskim snagama na Bilogori, a time i odsijecanje Slavonije od ostatka RH, te studija *Zvir-otok Hvar u Domovinskem ratu 1991.-1996* o sudjelovanju otočana - Hvarana i Višana - u Domovinskom ratu autora Panajotija Gilve. Dobra suradnja s Hrvatskim institutom za povijest – Podružnica za povijest Slavonije, Srijema i Baranje, Slavonski Brod, očituje se u suzdravlju Zbornika radova *Srpska pobuna u zapadnoj Slavoniji 1990.-1995.: nositelji, institucije, posljedice*.

Dokumenti vojne provenijencije Republike Srpske Krajine (*siječanj-lipanj 1994*) i Dokumenti institucija pobunjenih Srba u Republici Hrvatskoj (*siječanj-lipanj 1994*), jedanaesta su i dvanaesta knjiga u seriji koju Centar objavljuje pod naslovom *Republika Hrvatska i Domovinski rat 1990.-1995.- Dokumenti*. U njima su predstavljeni dokumenti iz arhivskog gradiva "Republike Srpske Krajine" (RSK) koji se čuvaju u Centru i drugim arhivskim ustanovama u Republici Hrvatskoj. U knjizi "Velikosrpska agresija na Hrvatsku 1990-ih / Greater-Serbian Aggression on Croatia in the 90's", koja je dvojezično izdanie Centra, njegov autor Ante Nazor, nakon osobnog višegodišnjeg historiografskog istraživanja, kao i istraživanja drugih autora, donosi sintezu, odnosno pregled i pojašnjenje uzroka, tijeka i posljedica velikosrpske agresije na Hrvatsku i Domovinskog rata kao odgovora na tu agresiju. Autor nastoji dati što jasniju i objektivniju sliku o pojedinim razdobljima velikosrpske agresije i Domovinskog rata, s ciljem pojašnjenja

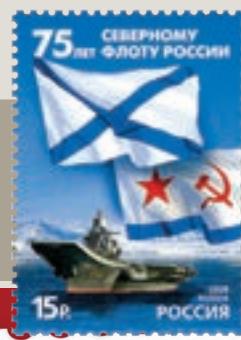
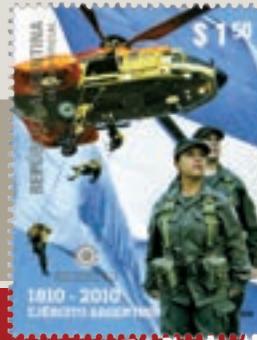
kontroverzi koje se pojavljuju, kako u domaćoj tako i u svjetskoj javnosti, odnosno literaturi. Među novim izdanjima su i knjige *Crna mapa* autora Vladimira Mukuseva, *Život na meti (francuski dragovoljac u Domovinskem ratu) / Une vie en ligne de mire (Volontaire français dans la Guerre d'Indépendance Croate)* Marc-a Charuela i Gastona Bessona koja je objavljena na hrvatskom i francuskom jeziku te Fotomonografija ratnog fotografa Zvonimira Tanočkog, *Vinkovci u Domovinskem ratu*.

Poseban gost promocije bio je brigadir Ivo Filipović koji je, predstavljajući monografiju *20 godina 108. pješačke brigade HVO-a Ravne-Brčko, 1992.-2012.*, govorio o sudjelovanju Hrvata u obrani tega područja Bosanske Posavine.

Napomenimo da je od 2006. godine zajedno s ovim novim djelima Centar samostalno ili u suzdravlju objavio ukupno 42 knjige (12 knjiga u iznimno važnoj seriji dokumenata "RSK", 7 fotomonografija, 6 knjiga memoarskoga gradiva, itd.). Dvije knjige prevedene su na engleski jezik, šest je u dvojezičnom i jedna u trojezičnom izdanju ■

200. obljetnica
osnivanja argentinskih
oružanih snaga na
marki iz 2010.

75. obljetnica ruske
sjeverne mornarice na
marki iz 2008.

FILATELIJA

Svjetski dan Crve-
nog križa na marki
Hrvatske pošte
Mostar iz 2012.

MARKE - PODSJETNICI NA OBLJEVNICE

**OBILJEŽAVANJE OSNUTKA NACIONALNIH ORUŽANIH SNAGA ILI POJEDINIHN NJIHOVIH
POSTROJBI NA POŠTANSKIM MARKAMA ČESTA JE POJAVA KOD IZDAVAČA POŠTANSKIH
MARAČA, U VLASNIŠTVU VLADA ZEMALJA IZ KOJIH DOLAZE**

Ivo Aščić

Naziv "poštanska marka" zaštićen je Konvencijom Svjetske poštanske unije, specijalizirane agencije Ujedinjenih naroda, a izdaje je i pušta u promet isključivo tijelo zemlje članice, odnosno nacionalni poštanski operator. Marke izdaju i mali samostalni teritoriji kao što su Alandski otoci, Azori, Gibraltar, Otok Man, Sv. Helena i dr. ali i poštanska uprava Ujedinjenih naroda (UNPA- United Nations Postal Administration) koja putem svoja tri poštanska ureda u New Yorku, Beču i Ženevi izdaje marke u različitim valutama. Specifičan status ima primjerice i Bosna i Hercegovina čija tri poštanska operatora (npr. Hrvatska pošta Mostar) izdaju različite marke ali i mala državica Andora koja izdaje marke na španjolskom i francuskom jeziku. Poštanska je marka, zapravo, komadić papira koji služi za plaćanje poštanskih usluga unaprijed, a njezina nominalna (stvarna) vrijednost stavljena na pošiljku jest ekvivalent vrijednosti određene poštanske usluge, koja se plaća poštanskim markom i obavlja za plaćenu vrijednost. Ta se jednostruka funkcija poštanske marke umnožila tako da je dobila naknadno i druge funkcije: sredstvo promidžbe nacionalne baštine, dio svjetske kulture, marketinško oruđe, predmet sakupljanja, itd. Prve poštanske marke na području današnje Republike Hrvatske bile su u uporabi već sredinom 19. stoljeća (marke carske Austrije). Od 1871. godine, u sjevernoj Hrvatskoj po-

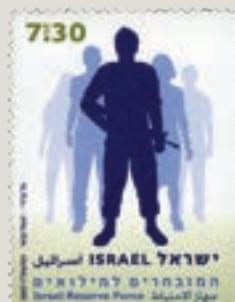
Simboli države, službeni kontrolni znakovi i logotipi međuvladinih organizacija na poštanskim markama zaštićeni su na temelju Pariske konvencije o zaštiti industrijskog vlasništva. Jedina zemlja na svijetu koja nema obvezu stavljanja svoga naziva na poštanskoj marki jest Velika Britanija, prije svega iz povijesnih razloga. Umjesto naziva stavlja se obris lika kraljice

šiljke su se morale frankirati mađarskim markama. O poštanskoj marki, najveći propagator reforme u Hrvatskoj i glavni urednik Slavenskog juga Bogoslav Šulek piše: "Kad ko bude hotio poslati pismo poštom, kupiti će si takav štampel, priličiti ga na list i predati poštaru, pa više ništa ne će od toga pisma platiti ni onaj ko ga piše, ni onaj koji ga dobije".

OBLJEVNICA OSNUTKA ZBORA NARODNE GARDE

Naredbom prvog predsjednika Republike Hrvatske dr. Franje Tuđmana 12. travnja 1991. u okviru Ministarstva unutarnjih poslova osniva se Zbor narodne garde, kraticom slavni ZNG. Kao jezgra buduće hrvatske vojske ZNG je stvoren u okviru MUP-a, ali je u potpunosti bio u mjerodavnosti Ministarstva obrane. Prva brigada ZNG-a, Tigrovi iz Rakitja, osnovana je u Zagrebu, a prva svečana smotra izvršena je 28. svibnja 1991.

Pred predsjednikom Republike svečano je prisegnulo oko tisuću ljudi i na taj dan pet godina poslije HPT je izdao prigodnu poštansku marku: "5. obljetnica osnutka Zbora narodne garde". Zbog velikog zanimanja filatelista te njezine češće uporabe u poštanskom prometu cijekoplunu nakladu od 350 tisuća komada ove marke izdavač je prodao. Filatelistički proizvodi poput omotnice prvog dana i prigodnog lista još su u uvijek dostupni kod izdavača. Proučavajući i istražujući poštanske marke te PR materijale koje prate

**Israelske pričuvne snage
na marki iz 2007.**

5. obljetnica osnutka Zbora narodne garde na marki RH iz 1996.

marke kojima se obilježava osnutak nacionalnih oružanih snaga ili pojedinih njihovih postrojbi može se mnogo saznati, primjerice o: 200. obljetnici osnivanja argentinskih oružanih snaga na marki iz 2010., 60. obljetnici vojske Šri Lanke na marki iz 2009., 60. obljetnici oružanih snaga Republike Koreje na marki 2008., 75. obljetnici ruske sjeverne mornarice na marki iz 2008., 75. obljetnici vojne akademije u Zaragozi na španjolskoj marki iz 2002. i dr. Tematske zbirke maraka ili male enciklopedije osim što će pažljivog kolekcionara maraka "primorati" na detaljan pregled maraka (motivi, nazivi maraka i dr.) zasigurno će ga zainteresirati da sazna razloge njihova nastanaka i značenja motiva na njima. ■

Foto: Branko ŠENK, 2008

Zastava pripada grupi zastava koje se temelje na nacionalnoj trobojnici, a koje umjesto državnog grba prikazuju znak postrojbe - sasvim u skladu s dugom tradicijom takve uporabe hrvatske trobojnica još od njezina nastanka 1848. godine

VIKINŠKA ZASTAVA S GAVRANOM

Prva zastava u današnjem smislu te riječi, upotrebljavala se na sjeverozapadu Europe, pojavljuje se oko 878. godine. To je poznata vikingška zastava koja prikazuje gavran. Smatra se da je gavran na zastavi simbolizirao vikingško vrhovno božanstvo, Odina, često prikazivanog zajedno s dva gavrana, koji su njegovi glasnici o događanjima u svijetu

Nakon pada Rimskog Carstva u Europi nastupa doba srednjeg vijeka kada mnogi raniji civilizacijski dosezi padaju u zaborav – a tako je i sa zastavama. Vjeruje se da su Vikingi, koji su bili u službi bizantskih careva, prenijeli koncept zastava na Skandinaviju. Zastavu s gavranom isticali su razni vikingški povjednici tijekom 9., 10. i 11. stoljeća, a poznata je s brojnih umjetničkih prikaza. Zastava je bila približno trokutasta, gornjeg ruba okomitog na kopljje, a hipotenuza je blago zaobljena, i na njoj su dodani pravokutni jezičići. U sredini zastavnog polja prikazan je lik gavrana u letu. Po obliku zastava je slična metalnim zastavicama koje su se isticale na vikingškim brodovima, koje su bile mnogo bogatije izrađene i koje su se zbog materijala češće sačuvale. Smatra se da je vihorenje ove zastave na vjetru dočaravalo pokrete gavranovih krila. Poznata tapiserija iz Bayeuxa (izrađena oko 1075. godine) koja prikazuje bitku kod Hastingsa 1066. godine, uz razne druge zastave, prikazuje i zastavu s gavranom čak dvaput: jednom na kopljju normanskog konjanika koji je unosi u bitku, a drugi put na tlu nakon pobjede Vilima Osvajača nad normanskim snagama. U svakom slučaju, do 11. stoljeća zastave se pojavljuju diljem Europe kao

dio vojne opreme i simboli postrojbe i njegina zapovjednika i otada kao važan dio svake bitke sve do suvremenog doba kada promjenom ratnog umijeća šarene odore i zastave na bojištu predaju mjesto prikrivnim uzorcima i povlače se u ceremonijalnu uporabu – zadržavajući važno mjesto u grupnom identitetu svake vojne postrojbe.

135. BRIGADA HV

Zastava 135. brigade HV "R" – Osijek crveno-bijelo-plava je trobojna zastava s bijelo odvojenim zlatnožuto obrubljenim znakom u obliku štita koji je bijelom kosom gredom podijeljen na gore crveno i dolje plavo polje, preko svega je žuto obrubljena crveno-bijelo šahirana zemljopisna karta Baranje, iznad je zelenim ispisano BARANJA, pri čemu je središnje slovo A veće i izdignuto, a ispod toga desno, zelenim brojka 135. U podnožju štita bijelo je obrubljen hrvatski grb iznad dvije zelene ukrištene puške i ispod njih zelenim ispisano je HV. Središnji dio znaka na zastavi zemljopisna je karta Baranje, omeđena s istoka Dunavom, s juga Dravom, a sa sjevera granicom prema Mađarskoj. Ukrštene puške simbol su Hrvatske vojske korišten već na prvim oznakama ZNG-a. Zastava pripada grupi zastava koje se temelje na nacionalnoj trobojnici. Zastave tog tipa pojavljuju se sporadično na početku Domovinskog rata, ugledajući se na tu tradiciju. Uglavnom su izrađivane 1992. i 1993. godine. Autor je do sada zabilježio dva-

Prikazi vikingške zastave na tapiseriji iz Bayeuxa

Prikaz vikingške zastave na kovanici iz 924.

Željko HEIMER

desetak takvih zastava naših postrojbi nastalih do kraja Domovinskog rata, no vjeruje da ih ima znatno više, koje tek čekaju da budu otkrivene. Zastava 135. brigade izrađena je vjerojatno tijekom 1992. godine, kada je izrađivana i nadlaktična oznaka identična znaku brigade u zastavi. Danas se čuva u GS OS RH. Simbolična ratna zastava drugačijeg izgleda (maslinasto-zelene boje jednobojnog zastavnog polja s istim znakom u sredini) izrađena je 2006. u povodu proslave 15. obljetnice stvaranja OSRH, u dva primjerka koji se čuvaju u Vojnom muzeju i u GS OS RH. Zastavni rukav dobiven je posuvraćivanjem trobojnog zastavnog polja, a s vanjskih strana zastava je opšivena zlatnim pozamantenskim resama oko 5 cm dužine. Veličina zastave je 100×200 cm. Na području Osijeka ustrojena je 135. brigada HV-a u sastavu Operativne zone Osijek. Mobilizirana u listopadu i studenom 1991. godine, uglavnom je popunjavana pripadnicima s područja okupirane Baranje i kroz nju je prošlo više od 3000 branitelja. Borbena djelovanja izvodila je na slavonskom bojištu i na području Baranje. Branitelji 135. brigade ponose se da su već 1991. godine, kada to još mnogim drugim postrojbama drugdje nije uspijevalo, uspjeli povratiti dio okupiranog baranjskog teritorija. Brigada je formalno ukinuta 1994. godine. Prvi zapovjednik postrojbe bio je brigadir Mile Vukičević. ■

MULTIMEDIJA

Touch monitor za 10 prstiju

LG Electronics predstavio je monitor Touch 10 (model ET83) optimiziran za uporabu s novim Microsoftovim operacijskim sustavom Windows 8. Dok uobičajeni zasloni osjetljivi na dodir omogućuju povlačenje, pomicanje i štipanje dvama prstima, LG-ev 23-inčni monitor Touch 10 osigurava istodobnu uporabu 10 prstiju (10-point touchscreen). Monitor pruža korisnicima mogućnost uporabe svih prstiju istodobno pa tako mogu izvesti mnoštvo novih aktivnosti, primjerice simultano povlačenje i rotiranje više predmeta. Iznimno osjetljiv zaslon korisnicima omogućava i iskorištanje značajki operacijskog sustava Win-

dows 8, uključujući virtualnu tipkovnicu. Monitor Touch 10 ujedno podržava i uporabu kapacitativne olovke koja se kupuje zasebno. Impresivan monitor dijagonale 23 inča idealan je za glazbene aplikacije koje uključuju virtualne glasovire, sintesajzere i žičane instrumente. Veći zaslon gledanje filmova, igranje igara ili uporabe dječjih

ekudativnih programa čini još ugodnijim, a niz aplikacija prilagođenih zaslonima osjetljivim na dodir dostupan je putem Windows Storea. I postavljanje monitora iznimno je jednostavno – potpuna funkcionalnost osjetljivosti zaslona na dodir dostupna je odmah nakon povezivanja monitora te nije potreban nikakav dodatan softver.

Elegantni bežični miš

Dolaskom Windowsa 8, upravljanje računalom je postalo slično kao na tabletima. Da bi doživljaj bio potpun iz Logitecha nam dolazi bežični miš prilagođen takvom načinu rada. T620 Touch Mouse stiže u Full touch dizajnu, što u prijevodu znači da nema niti jedne tipke, a ima i multi touch površinu koja vam omogućuje navigaciju prstima, zajedno sa šest različitih gestura za Windows 8 (skrolanje, mijenjanje aplikacija, pozivanje Home screena i sl.). Miš radi na frekvenciji od

2,4 GHz i to na udaljenosti do čak 10 metara. Ovaj elegantni bežični miš ima zakrivljene linije radi veće udobnosti tako da vam prsti ostaju odmorni satima, kao i laserski optički senzor koji omogućava praćenje na većim površinama. T620 Touch Mouse radi na dvije AA baterije, te ima osjetljivost od 1000 dpi-a, a dolazi i s Unifying prijamnikom koji nam omogućava spajanja do šest uređaja na jedan USB prijamnik, što nekima može biti od velike koristi.

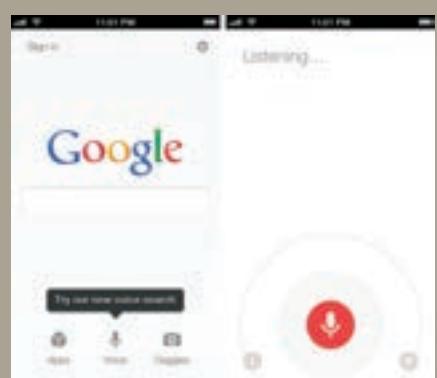
MOBILNE APLIKACIJE

Nova Googleova tražilica za iOS

Novu Googleovu "Search" aplikaciju već su testirali korisnici Androida koja ih je oduševila a sada dolazi i na iOS platformu i postaje ozbiljna konkurenca Siriju. Aplikacija je napravljena tako da korisnici pomoću govorra pretražuju internet. Korisnici koji će koristiti aplikaciju za klasično pretraživanje pomoću tipkanja, neće požaliti jer je sama aplikacija u potpunosti minimalizirana kako bi korisniku što više olakšala

posao, a kada je jednom počete koristiti zaboravit ćete pretraživanje preko Safarija ili Chromea. Posebno je zanimljiva za korisnike starijih iOS uređaja koji nemaju mogućnost uporabe Sirija pa na ovaj način mogu donekle isprobati funkcionalnost digitalnog asistenta. Aplikacija je dostupna i za iPad i za iPhone uređaje, a ako želite glasovno pretraživati morate pod postvkama uključiti tu mogućnost.

Pripremio Mladen PALIĆ

Živahan i pametan

Google i LG najavljuju novog člana Googleove obitelji pametnih telefona Nexus. Do sada najjači model, Nexus 4 dolazi uz velika očekivanja od jakog hardvera u timu s Androidom 4.2 Jelly Bean. Dolazi uz zapanjujuću jasnoću i oštре, prirodne boje 4,7-inčnog True HD IPS Plus zaslona i razlučivosti 1280x768 piksela. Pokreće ga četverojezgredni procesor Snapdragon S4 Pro radnog takta 1.5GHz, a tu je 8 MP kamera koja snima 1080p video te prednja 1,3 MP kamera, a baterija ima kapacitet od 2100 mAh. S 2 GB rad-

ne memorije i najbržom verzijom Androida ikada, Nexus 4 je ujedno i najživahniji Nexus pametni telefon. Zanimljivo je i kućište telefona; naime, stražnja maska izrađena je od višeslojnog stakla koje mu daje neobičan, hologramski efekt. Nexus 4 se prodaje otključan i kompatibilan je sa standardima GSM/HSPA+, tako da će raditi na mrežama više od 200 pružatelja usluga diljem svijeta. Potrebno je samo umetnuti odgovarajuću SIM karticu. Bit će dostupan u verzijama od 8 GB ili 16 GB u trgovini Google Play.

Chromebook, projekt koji je nastao suradnjom Googlea i vođećih proizvođača prijenosnih

računala, omogućio je stvaranje računala dostupnog za svači-jí džep. Dokaz je Acerovo C7

Računalo za svakoga

izdanje Chromebooka koji će se prodavati po cijeni od samo 199 dolara. Ovo je računalo dostupno putem Best Buyja i Googlea Playa te je za 50 dolara jeftinije od nedavno predstavljenog Samsungova računala koje također radi na Googleovu operativnom sustavu Chrome OS. Acer C7 dolazi s ekranom dijagonale 11,6 inča rezolucije 1366×768 piksela, ima tvrdi disk kapaciteta 320GB, ali i dodatnih 100GB u Googleovu oblaku, odnosno disku. Procesor je dvojezgredni Intelove Celeron

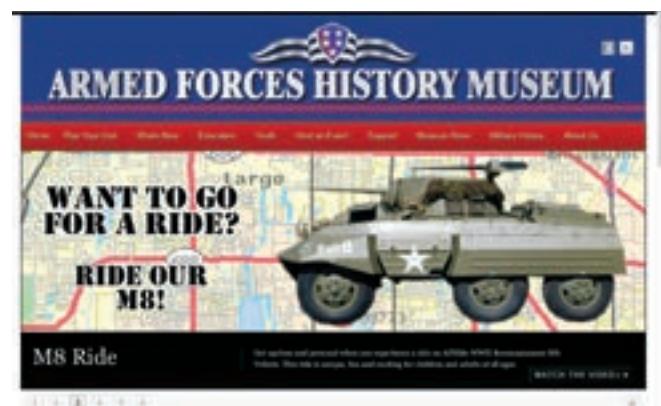
serije s radnim taktom 1,1 Ghz. Radne memorije ima 2 GB (zadnja DDR 3 tehnologija), dok je grafički kapacitet prijenosnika dovoljan za dekodiranje 1080p videa. Povezivanje na internet omogućeno je s Dual band WiFi 802.11 a/b/g/n ili Ethernet priključkom. Chromebook se reklamira kao računalo bez virusa kojem treba samo nekoliko sekundi za dizanje sustava, a za njega postoje stotine besplatnih aplikacija. One koje se na laptopu već nalaze su Search, Gmail, YouTube i Hangouts.

www.armedforcesmuseum.com

Povjesni muzej Oružanih snaga SAD-a nalazi se u mjestu Largo na Floridi. Kao što već pretpostavljate, riječ je o ustanovi s bogatom kolekcijom iz američke vojne povijesti. Što se tiče web-stranice, nemojte da vas iznenadi što je na prvi pogled posvećena komercijalnim sadržajima. Malo skrolajte prema dolje i na lijevoj ćete strani zaslona naći podlinkove za pregled događaja, ljudi i opreme iz raznih ratova, uključujući i aktualni u Afganistanu. Pravo vas mnoštvo sadržaja očekuje u gornjem dijelu početne stranice, na podlinku Military History. Ondje ima svakakvih članaka, od kojih su neki povezani s kolekcijom muzeja, a neki su općeniti. U njima su zastupljene sve grane i sva povjesna razdoblja. Vizualni dizajn stranice nije osobit, ali je zanimljivo u kojoj je mjeri muzej komercijaliziran: u njegovim prostorijama možete organizirati rođendansku proslavu, pa čak i vjenčanje!

D. VLAHOVIĆ

WEB-INFO

1. PROSINCA 1971.

VREMENPOL

Leon RIZMAUL

Obračun s HRVATSKIM PROLJEĆEM

Na 21. sjednici Predsjedništva Saveza komunista Jugoslavije, održanoj 1. prosinca 1971. u lovištu Karađorđevo, Tito je oštro osudio masovni demokratski pokret u Hrvatskoj i nazvao ga kontrarevolucijom. Poduprli su ga hrvatski frakcionari i predstavnici drugih republika i pokrajina. Time je Tito zapravo izvršio partijski i državni udar na legalno izabrano hrvatsko vodstvo koje su činili dr. Savka Dabčević-Kučar, Miko Tripalo, Pero Pirker i drugi komunistički predvodnici Hrvatskog proljeća. U Karađorđevu hrvatski vođe nisu smijenjeni, ali Titovom političkom presudom počeo je proces koji je uskoro završen na 23. sjednici Centralnoga komiteta Saveza komuni-

25. studenoga 1973. - u vojnom puču svrgnut grčki diktator Papadopoulos

27. studenog 1991. - odluka Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda o slanju mirovnih snaga u Hrvatsku

29. studenog 1994. - početak akcije Žima '94. (oslobadanje Livanjskog polja)

29. studenoga 1994. - sporazum Šušak - Perry o vojnoj suradnji

2. prosinca 1804. - Napoleon se okrunio za cara

2. prosinca 1969. - umro sovjetski maršal Kliment Vorobjov

sta Hrvatske njihovim ostavkama. Nacionalni i demokratski pokret u Hrvatskoj, nazvan Hrvatsko proljeće, razvijao se postupno od Desete sjednice Centralnoga komiteta koja je početkom 1971. osudila unitarizam i stare dogmatske snage, protivnike reforme federacije i promjena političkog i gospodarskog sustava. Glavni cilj bilo je postizanje hrvatske državnosti i suverenosti u jugoslavenskom okviru. S vremenom je došlo do podjele među komunistima. Nasuprot reformistima dr. Vladimir Bakarić okupio je krug istomišljenika koji su smatrali da demokratizacija ugrožava sam komunistički sustav. Njima su se priklonili Tito i njegov ključni suradnik dr. Edvard Kardelj.

U očekivanju obračuna studenti su 23. studenoga stupili u štrajk sa zahtjevom za hrvatske devize, ali to je samo ubrzalo Titov obračun s Hrvatskim proljećem. Poslijepje ostavki komunističkih prvaka – reformista uslijedio je val osveta. Brojni su studenti uhićeni, ukinuta je Matica hrvatska, a zatim su u zatvor bačeni i mnogi njezini dječatnici. Izrečeno je najmanje 2300 presuda, s položaja je smijenjeno 5 tisuća ljudi, a 70 tisuća komunista izbačeno je iz Partije. Represalije su prisilile velik broj Hrvata da napuste domovinu. Sve te mjere pokazale su kako Savez komunista guši svaku javnu kritičku riječ u cijeloj Jugoslaviji, a najgrublje u Hrvatskoj. ■

DUHOVNOST

fra Marko MEDO

ISUS NE DAJE SATNICU, VEĆ SMJER PUTA

Čovjek je uvijek s pažnjom gledao na osobnu budućnost i na budućnost svijeta. Zbog toga se i pita: Što će biti sa mnom? Što će biti sa svijetom? Nitko ne može izbjegći ova pitanja. Neki kažu: ne želim o tome razmišljati! Ali ovaj odgovor nije iskren. S druge strane sudionici smo naglog porasta magije i astrologije koje daju lažne odgovore na stvarne probleme. Čini se kao da se nad čovjekom događa osveta: tko odbija vjeru, zamjenjuje je banalnostima. A mi kršćani, što mi mislimo o budućnosti? Nitko nam je ne može rasvjetiti kao Onaj koji je gospodar budućnosti. Dakle, mi tražimo svjetlo u Kristu. To je i tema Evangelijsa, nazvanog eshatološkim govorom. Riječ je neobična, ali joj je značenje vrlo jednostavno. Ona znači: govor o posljednjim stvarima života i povijesti. To je govor u kojem Isus daje potrebne obavijesti kako bi se na budućnost gledao istodobno s nadom i ozbiljno. Da bismo razumjeli Isusov govor, ne možemo zanemariti uvjete pod kojima je izrečen. Kaže to Marko: ispred jeruzalemskog hrama, uoči Isusove smrti i uskrsnuća.

Evo prizora: apostoli zadovoljno gledaju prema hramu koji je obnovio Herod (obnova je započela 19. godine pr. Kr. i još je trajala i u Isusovo vrijeme. Završit će 64. godine po. Kr.); kolosalno djelo, prizor

Sve pripada Bogu. Ništa, apsolutno ništa na ovome svijetu nije naše. I zašto se onda bojati? Čega se bojati?

GANDHI

Svijet! To je idolastrija osrednjih stvari zbog kojih zaboravljamo posljednje.

G. CHESTERTON

koji je bio ponos. *Pogledaj, Gospodine!*, kažu apostoli. *Neće ostati ni kamen na kamenu!*, bio je Isusov razoružavajući i hladni odgovor. *Reci nam kada će to biti i na koji se znak sve to ima svršiti?* (Mk 13,4). U ovom trenutku Isus odgovara. Odgovor obuhvaća najšire horizonte pitanja, ali ne možemo zaboraviti da Isus odgovara na pitanje o svršetku jeruzalemskog hrama. Primjećujemo samo da će hram imati svoj kraj. Godine 66. Vespazijan i Tit su dobili zadatak ugušiti ustaranak u Judeji. Vespazijan je u međuvremenu izabran za cara (68. je umro Neron. Naslijedili su ga Galba, Oton, Vitelije i 69. Vespazijan). U Judeji ostaje jedino Tit, Vespazijanov sin. On dovršava pothvat na okrutan način: uistinu neće ostati ni kamena na kamenu. Još i danas u Jeruzalemu postoji znak i sjećanje na ovo uništenje: *Zid plača!*

No za apostole svršetak Jeruzalema, a osobito razorenje hrama, nije bilo razumljivo osim u kontekstu svršetka svijeta. Isus, dakle, govorí o dvije stvari, predstavljajući prvi kraj kao znak drugog kraja.

Drugim riječima Isus kaže: hram će propasti jer je postao mjestom bezbožnosti i tako će završiti i svi moćnici ovoga svijeta. Završit će hram i završit će i ovaj nestalni i krvoločni svijet: dogodit

MK 13,24-32

će se poravnanje računa i Bog će biti pobjednik nad povješću, a s njim i dobri. Ovo je smisao eshatološkog govora, sve ostalo su samo slike. Naravno, apostoli su bili zabrinuti činjenicom da je dobro protjerano. Isus je nagovijestio Svoju smrt i predvidio progone učenika: nije bilo razloga za veselje! Ponovno ponavlja navještaj i kaže: *Da, bit će progona, ratova, ugnjetavanja... zlo će sebi dati oduška... ali, ne bojte se. Što nam je činiti dok iščekujemo: bdijte!* To jest: činite dobro čuvajući nadu, jer niti u jednoj kušnji nećete biti napušteni. A kada će se dogoditi kraj svijeta? Danas i znanost govori o kraju svijeta: svijet ima svoje trajanje: imao je svoj početak i imat će svoj kraj. Ali kada će se to zbiti? Isus kaže: *ne brinite se kada će se dogoditi ove stvari! Brinite se kako ćete se pripremiti za susret s Bogom. Kada će se ostvariti, nema odgovora u Isusovim riječima: Naime, u 35. retku, Marko donosi ove Isusove riječi: *Bdijte, dakle, jer ne znate kad će se domaćin vratiti: da li uvečer ili ujutro* (Mk 13,35).* Dakle, onaj tko kaže da zna kada će doći kraj svijeta više ne pristaje uz Evangelije, već uz vlastitu maštu ili možda uz vlastite laži. Bdijte! To je jedini način da dočekamo Gospodina!

Tiskana i audio-videoizdanja MORH-a odsad možete kupiti po pristupačnim cijenama u trgovini vojnom opremom "Hrvatski vojnik" u Zvonimirovoj ulici 5 u Zagrebu

Knjige

Pozdrav iz Chagcharana
10 godina sudjelovanja RH u međunarodnim mirovnim misijama
Suvremeno oklopništvo
Hrvatski vojnik u službi zajednice

Fotomonografije

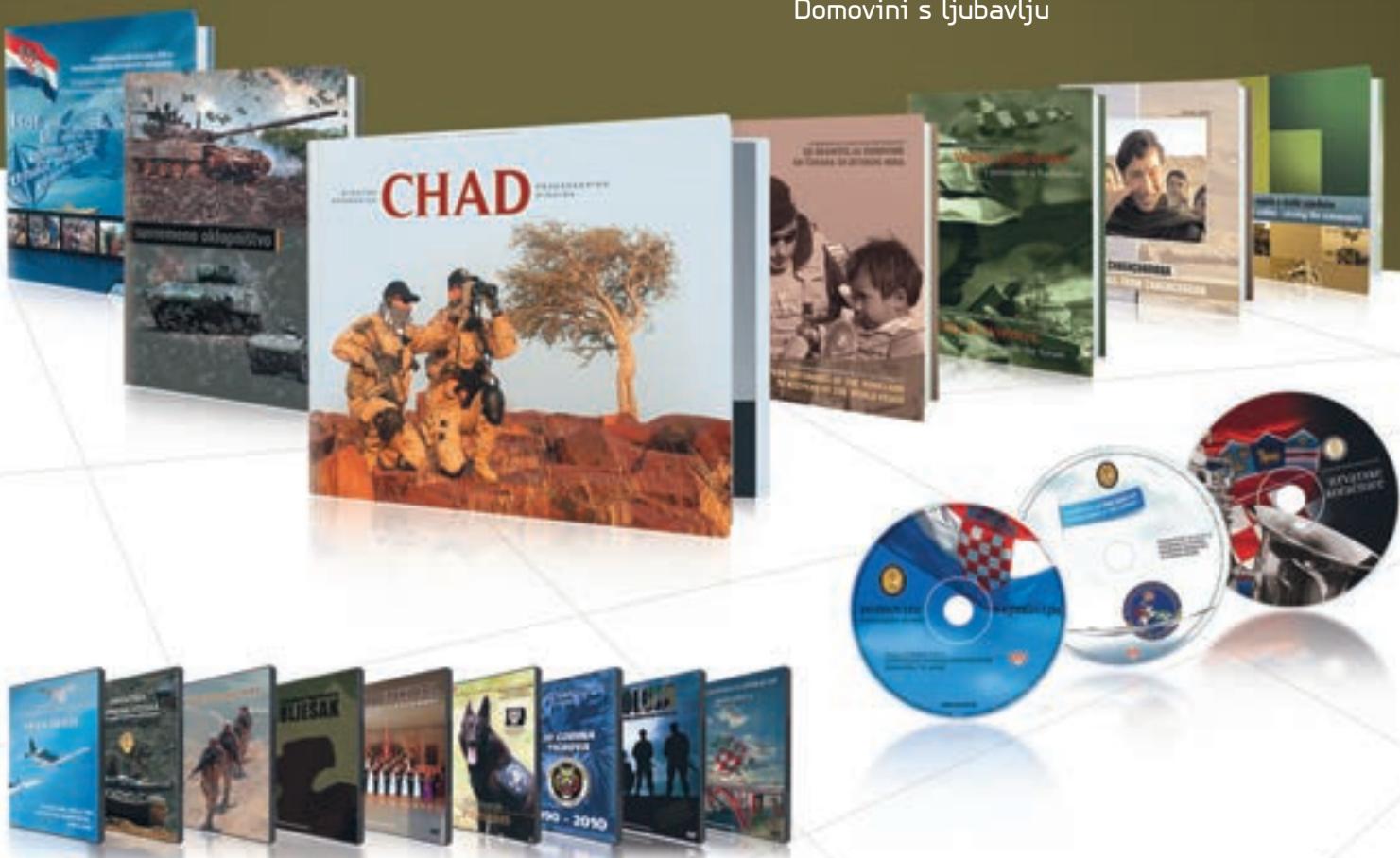
Mirovna misija Chad
Od branitelja domovine do čuvara svjetskog mira
Vojska pobjednika – s ponosom u budućnost

DVD

Hrvatska kopnena vojska
20 godina Tigrova
Bljesak - 5 minuta za sjećanje
Krila oluje
Zanimanje vojni pas
Mirovna misija Chad
Čuvari svjetskog mira
Oluja - 5 minuta za sjećanje
15 godina operacije Maslenica
Kadetski bal
Klapa HRM "Sv. Juraj" - Najbolje od klape

CD

Klapa HRM "Sv. Juraj" - Najbolje od klape
Hrvatske koračnice
Domovini s ljubavlju

www.hrvatski-vojnik.hr